

Nov, sodobnejši lik vzgojitelja v domu

Med nalogami, ki jih bomo morali uresničiti v bližnji prihodnosti, je tudi ta, da bo treba doseči bolj ustrezno formiranje vzgojiteljskega kadra. Vprašljivo je pravzaprav dvojno: kako in kje naj dopolnijo kvalifikacijo vzgojitelji, ki že delajo v domovih (vendar pa nimajo zahtevane pedagoške in višje kvalifikacije), in drugo — kako in kje bomo usposabljali mlade kadre, ki jih potrebujejo domovi zdaj in brez katerih ne bodo mogli v prihodnje? O tem so razpravljali na posvetu o načinu izobraževanja vzgojiteljev v domovih za učence srednjih šol, ki je bil letošnjega 5. decembra. Posvet, na katerem so obravnavali predlog za oblikovanje poklicnega profila za vzgojitelja v domovih učencev srednjih šol — pripravil ga je republiški zavod za šolstvo — je sklical republiški sekretariat za prosveto in kulturo na pobudo skupnosti domov in strokovnih služb republiškega zavoda za šolstvo.

Zakaj so pravzaprav potrebne določene spremembe na tem področju? Na Slovenskem imamo 67 domov, kjer se »vzgaja in oskrbuje mladina, ki zaradi šolanja ali poklicnega izobraževanja živi ločeno od svojih staršev« in je zato uresničevanje vzgojnoizobraževalnih nalog zaupano vzgojiteljem. V teh domovih je 10.544 goincev, med katerimi je 90 odstotkov učencev strokovnih šol, v njih pa je zaposlenih 275 vzgojiteljev. To področje je šele od letošnjega aprila pravno urejeno z zakonom o srednjem šolstvu. Le-ta določa med drugim, da so lahko vzgojitelji v domovih tisti, ki imajo najmanj višjo izobrazbo. Predpis o taki kvalifikaciji vzgojitelja je v našem šolstvu novost, saj prej nismo priznavali v prosvetni službi posebnega profila »vzgojitelj v domu«. Zato ni nič nenavadnega, če se je v domovih doslej zaposlilo precej prosvetnih delavcev raznih profilov. Značilno je tudi, da vse doslej med prosvetnimi delavci ni bilo zanimanja za ta poklic in tako je v domovih zaposlenih 61 vzgojiteljev (oziroma 22 odstotkov vseh) brez pedagoške izobrazbe. Tako kadrovanje ima seveda vrsto slabosti, na prvem mestu pa je nestalnost kadra. To je tudi vzrok za marsikakšno pomanjkljivost domske pedagoške dejavnosti, kot je npr. izboljšanje pozitivnih izkušenj, neizdelana metodika domskega dela, pomanjkanje strokovne literature itd.

Zgovorna je statistika, ki je stara sicer že dve leti, vendar pa se razmerja med tem niso bistveno spremenila: v domovih je bilo 77,6 odstotkov vzgojiteljev z zaključeno srednjo šolo pedagoške ali druge vrste, 15,7 odstotkov s končano visoko ali višjo šolo in 7,5 odstotkov brez srednje šole.

Ugotavljamo, da potrebujemo več kadra za to področje. Prva je naloga, da bo treba izboljšati sedanjí kvalifikacijski sestav vzgojne osebe; torej nadomestiti vzgojitelje brez kvalifikacije, ki se ne bodo odločili za dopolnilno šolanje. Ob tem bomo morali poskrbeti za toliko novih vzgojiteljev, da bomo dosegli vsaj razmerje 30 goincev na enega vzgojitelja (v zameno za sedanje razmerje 40 goincev na vzgojitelja), nove moči pa bodo potrebne tudi za nove domske zmogljivosti. Te bodo v prihodnje morale rasti, saj je ta čas v domovih komaj 21 odstotkov učencev raznih srednjih strokovnih šol, 2,4 odstotka dijakov gimnazij in 0,2 odstotka osnovnošolskih otrok.

Poklicni profil vzgojitelja v domu je zelo zahteven. Pogoji, v katerih se odvija vzgojni proces v domovih in izven pouka sploh, terjajo od vzgojitelja, ki je odgovoren za vzgojo mladine, da obvlada posebne metode in oblike dela v izvenšolski vzgojni dejavnosti, da zna uporabljati ustrezna vzgojna sredstva, da je široko družbeno razgledan, osebnostno kultiviran in ne nazadnje, da ima določeno kvaliteto značaja.

Določeno je, da naj bi oblikoval Redni letni občni zbor Društva matematikov, fizikov in astronomov

eni izmed sedanjih šol za usposabljanje pedagoških kadrov za višjo ali visoko kvalifikacijo. Šolanje naj omogoči vzgojiteljem, da si bodo pridobili tisto osnovno znanje iz pedagogike in psihologije, ki je podlaga za specifična spoznanja in sposobnosti, ki jih terja delo v domu. Vzgojitelji naj bi poznali pedagoško psihologijo, pedagoško sociologijo ter zdravstveno pedagogiko. Specifično usposobljenost za delo v domovih pa naj bi si pridobili ob teoretičnem študiju in praktični uporabi pridobljenih znanj o organizaciji izobraževalno vzgojne dejavnosti vali ustrezen profil vzgojitelja na

Letošnji Dan človekovih pravic so na šolah različno praznovali: poleg velikega pohoda miru, ki so ga ljubljanski dijaki uprizarili po ulicah glavnega mesta, so na primer študenti II. gimnazije pripravili v avli svojega poslopja razstavo likovnih del na temo miru. Risbe in slike dijakov tretjega letnika, ki se v velikem številu zbirajo v likovnem krožku, so zanimive po svojem raznovrstnem izraznem načinu na enotno temo, pa tudi po umetniški kvaliteti. Simbol vojne v Vietnamu, ki ga prikazuje gornja slika, je izdelal Marko Butina

na izvenšolskem področju, o individualnem oblikovanju gojencev, o oblikovanju in vodenju kolektivnega življenja in dejavnosti mladine v domovih. V programu izobraževanja naj bi bili še predmeti, ob katerih bi si pridobili bodoči vzgojitelji širšo razgledanost, idejno nazorsko jasnost in zrelost ter se osebnostno kultivirali; koliko naj bi k temu prispeval študij filozofskih in drugih predmetov, bo določil podrobnejši program. Veljalo bo tudi razmisliti, ali naj bi vključili v program šolanja tudi študij neke stroke oziroma učnega predmeta. Tako bi imeli vzgojitelji namreč možnost, da bi se zaposlili obenem na šoli in v domu istega, npr. strokovnega šolskega centra. Mnogi strokovnjaki menijo, da združevanje pedagoškega zbora šole in doma pozitivno vpliva na povezovanje učnih in vzgojnih prizadevanj v enotnem procesu oblikovanja mladine in povečuje obojne uspehe, izobrazbene in vzgojne. Tak učni predmet naj bi bil prepuščen svobodni izbiri kandidata, v pošten pa bi prišla predvsem glasba, telesna vzgoja, tehnični pouk, likovna vzgoja in jeziki. Če bi se izrekli za to zamisel, na ta ne bi bila obvezna za osebe, ki je že zaposlena in si je dolžno z izrednim šolanjem pridobiti višjo pedagoško kvalifikacijo.

Predlog za oblikovanje poklicnega profila za vzgojitelja je nedvomno skrbno pripravljen in ni le zanimiv kot novost, temveč je tudi zelo koristen in potreben. Tu in tam bo prav gotovo doživljali zorenstavljanje, kot vsaka zamisel, ki navidezno »postavlja stvari na glavo«. Predloga seveda ne bo mogoče uresničiti čez noč — je pa napreden, sodoben in je zato prav, da ga podpremo in tudi izpeljemo.

»Družbeni dogovor« na plenarni seji republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti

Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti je med drugim v svoj program sprejel tudi nalogo »družbeni dogovor« o osnovah in merilih za vrednotenje dela v družbenih dejavnostih — Na včerajšnji plenarni seji je bila osrednja točka dnevnega reda prav to vprašanje.

Kaj naj bi bil »družbeni dogovor«, oziroma za kaj gre pri tem dogovoru?

Gradivo, pripravljeno za plenarno sejo, skuša nakazati smer reševanja in s tem odgovoriti na gornje vprašanje. Že takoj na za-

bine zakonskih predpisov.

Menim, da so nekatere razprave okrog družbenega dogovora premalo stvarne, ker težijo za tem, naj bi bila naloga družbenega dogovora samo vprašanje osebnih dohodkov in to nekakšno niveliranje osebnih dohodkov. Pri tem pa prav gotovo ne računajo dovolj s stvarnostjo in načeli nagrajevanja v našem družbenem sistemu. V gradivu je poudarjeno, da je treba:

— dohodek v družbenih službah razumeti kot specifično ekonomsko in družbeno kategorijo, ki nastaja kot posledica zavestnega družbenega vrednotenja. Zaradi tega družba zavestno določa mrežo in kapaciteto družbenih dejavnosti, standard za obseg in kvaliteto uslug, pa tudi njihovo vrednost (to je ceno kot denarni izraz, te vrednosti). V določanju vrednosti (cene) pa upošteva vse elemente družbeno upravičenih stroškov (osebne dohodke, amortizacijo, materialne stroške, sredstva za dvig družbenega standarda — sklad skupne porabe in dru-

ge potrebne sklade). Če torej tako gledamo na dohodek v družbeni dejavnosti, potem to pomeni, da odklanjamo enostransko in aprioristično razlago, češ: dohodka v negospodarski sferi ni.

Kot rečeno je torej potrebna zavestna določitev družbe o družbeni vrednosti dela in uslug, ki jih opravljajo družbene dejavnosti. Vrednost tega dela (cena uslug) pa nikakor ne sme biti odvisna od razpoložljivih sredstev. Tako stališče pa ne pomeni »načelne kritike«, da je v vseh družbenih službah premalo sredstev in da gre v vseh primerih le za povečanje sredstev. Analize in statistični podatki nam kažejo, da ne gre samo za disproporcije na relaciji družba-služba, pač pa tudi za disproporcije znotraj družbenih služb in v delovnih organizacijah med posameznimi profili; to nam kaže naslednja tabela odstopenja osebnih dohodkov v družbenih službah od osebnih dohodkov v gospodarstvu po strokovni izobrazbi, v Ljubljani za leto 1965 (v odstotkih):

Strokovnost	visoka	višja	srednja	niža
osnovna šola	-28	-28	-7	-15
gimnazije	-25	-19	-2	-15
fakultete	+3	-23	-6	-2
muzeji, zbirke	-29	-21	-20	+6
gledališča	-21	-29	-23	-35
ambulantno-poliklinične ustanove	+4	-10	-3	+10
bolnice	+14	-8	-1	+17
lekarne	+21	+2	+39	+20
zavodi za dnevno bivanje otrok	-21	-20	-12	-12
komunalne banke	+4	-5	+1	-2
zavarovalnice	+24	+11	+33	-1
republiški upravni organi	+7	-20	-16	-5
občinski upravni organi itd.	-3	-15	-11	-7

Družbeni dogovor o normalnih (povprečnih) osebnih dohodkih tako velikih razlik naenkrat ne bo mogel odpraviti. Nedvomno pa bo lahko veliko prispeval k postopnemu odpravljanju z ničemer utemeljenih razlik med podobnimi profili v odnosu do gospodarstva in v okviru družbenih služb.

Osrednje vprašanje družbenega dogovora na relaciji družba-služba je torej ovrednotenje dela. Iz česa bi potemtakem morali izhajati, da to delo pravilno in pravično ovrednotimo? Po predlogu gradiva moramo izhajati iz obstoječe pozitivne zakonodaje.

Sredstva, potrebna za osebne dohodke, moramo usklajati z osebnimi dohodki v gospodarstvu po strokovnosti zaposlenih delavcev.

Sredstva, potrebna za dvig družbenega standarda — sklad skupne porabe bi moral biti vključen v masi sredstev za osebne dohodke in to v taki višini, da bi omogočal formiranje

skladov skupne porabe v družbenih službah na posameznega delavca v enakem odstotku, kot odpade na posameznega delavca v gospodarskih delovnih organizacijah.

Društvo matematikov, fizikov in astronomov

med zadnjima občnima zboroma

Društvo matematikov, fizikov in astronomov SR Slovenije in njegovo delo najbrž nista popolnoma neznana. O tem je bilo nekaj objavljeno v dnevnem tisku. Vendar je društvena dejavnost v zadnjem času narasla, da je vredno dodati še nekaj besed. Posamezni člani društva so menili, da ne kaže širiti društvene dejavnosti. Toda širši odbor dru-

štva je bil mnenja, da so dejavnosti, ki naj bi jih društvo opustilo, še potrebne.

V letošnjem letu sta društvo finančno podprla predvsem Sklad Borisa Kidriča in Izobraževalna skupnost SRS. Ti ustanovi sta bili naklonjeni razširjenemu načrtu za delovanje društva. Za pomoč in sodelovanje se moramo zahvaliti še Skladu za pospeševanje založništva, saj je subvencioniral naše publikacije, ter Inštitutu za matematiko, fiziko in mehaniko in Nuklearnemu inštitutu Jožef Stefan.

Društvena revija *Obzornik za matematiko in fiziko* izhaja že 14. leto, čeprav trenutno z veliko zamudo. Revijo mislimo vsebinsko poprestiti in jo približati predavateljem matematike in fizike na srednjih šolah. To bi lažje stori, ko bi se prav med njimi našlo več sodelavcev, ki bi pisali o svojih problemih. Zato uredniški odbor vabi k sodelovanju prav vse.

Skupaj z založbo Mladinska knjiga izdaja društvo zbirko *Sig-* (Nadaljevanje na 4. strani)

Redni letni občni zbor Slavističnega društva Slovenije

bo v nedeljo 17. dec. 1967 v Ljubljani, v dvorani Slovenske matice, Trg revolucije 1.

Občni zbor bo potekal ob 10. in ob 15. uri, med drugimi problemi in poročili bo govor o položaju in strokovni obremenitvi slavistov na naših šolah, o strokovni usposobljenosti predavateljev slovenščine, o stanju slovenščine v javni rabi idr.

Vabljeni!

Vprašanje celodnevne bivanja otrok v šolah postaja vedno bolj aktualno tudi pri nas; za to pa so potrebni prostori, prostori in spet prostori... Nekje so si pomagali tako, kot kaže zgornja slika (seveda ne pri nas)

L. Rebeušek: »Raziskava tržišča in ekonomska propaganda v turizmu, s posebnim ozirom na zdraviliški turizem« — intervju z avtorjem

Dne 5. novembra 1966 je razglasila Generalna skupščina OZN leto 1967 za »Mednarodno leto turizma«. Med predlagatelji je bila tudi Jugoslavija. Pri nas je bil slovesen začetek turističnega leta 1. januarja 1967 na Malem lošinju. Kot uvod v to znamenito leto, katerega pomen so v svojih programih zajele tudi naše šole, lahko smatramo dva pomembna dogodka: razstavo »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi« v Sloveni Gradcu in izid svojevrstne knjige »Raziskava tržišča in ekonomska propaganda v turizmu, s posebnim ozirom na zdraviliški turizem«, ki jo je napisal ravnatelj šolskega centra za blagovni promet v Celju, magister ekonomije prof. Ljudek Rebeušek. Rebeušek je eden redkejših slovenskih prosvetnih delavcev, ki se bavi tudi zunaj šole s pomembnim znanstveno-raziskovalnim delom na področju važne gospodarske panoge — turizma. Navedeno Rebeuško delo je sprejela Turistična zveza Slovenije in svoj akcijski program ob mednarodnem letu turizma in ga deklarirala kot slovenski prispevek mednarodni turistični literaturi. Razprava je bila poslana generalnemu sekretarju OZN U. Tantu, ki je knjigo vključil v knjižnico Dag Hammarskjöld (Dag Hammarskjöld Library) na sedežu OZN v New Yorku. Uspeh dejavnosti celjskega prosvetnega delavca je brez dvoma v ponos vsem slovenskim prosvetnim delavcem. Da seznanimo slovensko pedagoško oziroma prosvetno javnost z okoliščinami in zvezi s knjigo in avtorjem, smo se obrnili na avtorja z nekaterimi vprašanji.

zahteva strokovne kadre in strokovno organizacijo. Brez sistematične raziskave tržišča (oziroma bolj rečeno tržišč) ne more biti poslovnih uspehov v turizmu, pa tudi ne v ostalem gospodarstvu. Dalje, tudi ekonomska propaganda ne more biti uspešna, če ni zasnovana na ugotovitvah raziskave tržišč. Za turistično pro-

pagando pa še posebej velja, da je edina možna oblika turistične ponudbe. Ekonomska (turistična) propaganda je v industrijsko in turistično razvitih državah prava znanost in predmet mnogih disertacij. Pri nas pa se obravnava večinoma kot nepotrebnih izdatkov in tudi ne najde svojega mesta v učnih načrtih strokovnih šol in fakultet. V knjigi prvenstveno obravnavam raziskavo tržišča in ekonomsko propagando v zdraviliškem turizmu. To pa iz razloga, ker se z zdraviliškim turizmom ukvarjam že približno 15 let. (Tako sem tudi tajnik slovenske zveze naravnih zdravilišč in zdraviliških krajev od njene ustanovitve v letu 1957.) Morda se naslednji podatek o moji povezanosti s turizmom in gostinstvom. Pred leti sem pomagal ponovno oživiti strokovno vzgojo gostinstvskega kadra na celjskem področju in nato nekaj časa tudi vodil novoustanovljeno gostinstvo šolo, skupaj s takratno trgovsko šolo. Večina gostinstvskega kadra pa je na celjskem področju v zdraviliških krajih. Ze takrat sem tudi opozarjal na velik vpliv turizma na ostale gospodarske dejavnosti, zlasti še na trgovino. Lahko bi torej rekel, da sta me dolgoletno delo v turizmu in želja seznaniti čim širši krog turističnih delavcev pri nas s sodobnim ekonomskim poslovanjem, spodbudili za to delo. Moja knjiga pomeni tudi začetek slovenske turistične strokovne knjižnice in upam, da ne bo dolgo samevala. Razen tega je knjiga še posebej pomemben mednarodni turistični literaturi ob letošnjem »Mednarodnem letu turizma«.

Znano je, kakšno vlogo je vaši knjigi dodelila Turistična zveza Slovenije in da je bilo vaše delo uvrščeno v knjižnico OZN. Kako pa je bila sprejeta vaša knjiga?

L. REBEUŠEK

v slovenski in jugoslovanski javnosti?

Prvo poročilo o izidu knjige sta prinesla pokrajinska lista Celjski tednik in Dolenjski list. Obširnejšo recenzijo v Turističnem vestniku je napisal prof. Tine Orel. Čez nekaj časa sta objavila poročila še Delo in beograjske Turistične novine. Nato pa je zavladal molk. Se, ko se je razvedelo, kakšne laskave ocene prihajajo iz inozemstva, sta o izidu knjige še poročala RTV Ljubljana in Naši razgledi, pozneje pa še Večer. Razen redkih izjem pa so molčali domači turistični strokovnjaki. To je skoraj nerazumljivo ob dejstvu, da je knjiga prva s tega področja na domačem knjižnem trgu in ena redkih tudi v mednarodni turistični literaturi. Če ne pohvale, vsaj polemike sem pričakoval. Delo je bilo tudi predlagano za eno izmed letošnjih Kidričevih nagrad. To pa zato, ker so ugotovile in zaključile rezultat večletnih lastnih raziskav. Vendar je ostalo samo pri predlogu. Sicer pa je znano, da ni prekora v domači deželi! Kolikor je meni znano, knjige nista uvrstili niti VEKŠ v Mariboru niti Ekonomska fakulteta v Ljubljani na svojih oddelkih za turizem med obvezno učno gradivo.

Povejte, prosim, kakšni in kateri pa so odmevi vašega dela in knjige v inozemstvu?

Ze prej sem omenil, da so pričele prihajati iz inozemstva laskave ocene in to od mednarodno priznanih turističnih strokovnjakov. Tako na primer iz Avstrije, Švice, ZR Nemčije, NDR, Poljske, Čehoslovaške in ne na zadnjem mestu iz OZN. Dva kolega-ekonomista iz Varšave in Prage sta sporočila, da bosta podatke iz moje knjige uporabila pri izdelavi svojih disertacij. Odkar pa je vodila mednarodna turistična revija Revue de tourisme objavila pred kratkim obširno poročilo o izidu in vsebini moje knjige, dobivam mnogo vprašanj, pa tudi vabil iz inozemstva. Mednarodni balneo-ekonomski inštitut v Pragi me je uvrstil med svoje sodelavce. Na večino vabil za udeležbo na seminarjih in za predavanja pa moram žal odgovoriti negativno. Saj imam svoje redno delo na domačem zavodu. Laže bi se odzval morebitnim vabilom za predavanja v Celju, Mariboru ali Ljubljani. Samo, da teh in takih vabil — ni!

Označite, prosim, še svoje pedagoško delo!

Letos je dvajset let, kar sem začel poučevati. Moja stroka je organizacija in poslovanja podjetij. Na naši komercialni šoli poučujem v okviru tega predmeta raziskavo tržišča in ekonomsko propagando. Izven domačega zavoda ne poučujem, le v preteklem šolskem letu sem predaval na Ekonomski fakulteti v Zagrebu na postdiplomskem študiju iz turizma. Na letošnjem zveznem posvetu o ekonomsko-pravnih aspektih turizma pa sem imel refe-

rat o ekonomski (turistični) propagandi. Sem ravnatelj šolskega centra za blagovni promet v Celju, kjer delujejo tri šole: šola za prodajalce, poslovska šola in komercialna šola. Dela je več kot dovolj. Razen tega sem od ustanovitve tudi predsednik Skupnosti šolskih centrov za blagovni promet Slovenije. Skupaj z Zavodom za šolstvo smo v preteklih letih pripravili predlog novega predmetnika in učnih načrtov za šole za prodajalce in jih letos predložili Pedagoškemu svetu v odobritev. Posebej pa se na našem zavodu ukvarjamo s problematiko nadzora praktičnega pouka v delavnicih gospodarskih organizacij, konkretno v trgovskih poslovalnicah. Naš sistem dela in povezovanja teorije s prakso prihajajo proučevati tudi kolegi iz drugih republik tako iz Zagreba, Beograda, Skopja. Spomlad bo verjetno v Celju posvetovanje v zveznem merilu z edino temo »problematika praktičnega pouka v šolah za prodajalce«. Za ta posvet sem obljubil glavni referat. Sicer pa to ne snada več v okvir našinega razgovora. Prikaže naj samo, s kolikšnimi težavami se ukvarjam na naših tako imenovanih praktičnih šolah. In kako težko najde človek »proste ure« še za dodatno delo, kot na primer za pisanje knjige!

Skromnemu slovenskemu prosvetnemu delavcu, ki ustvarja in dela v malih razmerah malega mesta, brez teženj po priznanjih, lovorikah in nagradah, lahko ob tako redkih mednarodnih priznanjih samo čestitam!

Albin Podjavoršek

PISMA UREDNIŠTVU

SPOSTOVANI TOV. UREDNIKI!

Ker sem iz zdravstvenih razlogov v bolnišnici v Zagrebu, imam dovolj časa, da vam napišem nekaj misli, ki sem jih že dolgo zbiral o Prosvetnem delavcu. Sem prirodoslovni profesor, ki službuje zadnji let pred upokojitvijo. Visto sledim Vašemu tisku in iskreno povem, da se je v marsičem izboljšal. Tu pa naj povem nekaj lažnih prvinob, ki pa morda niso le moje, o čemer boste sami presodili. Služboval sem na Goranskem, na Primorskem, povečini na podeželju, šele zadnje desetletje v mestu. Tu sem Vam hotel povedati, kako zelo pogreša učiteljsko informacijo in kritike o knjigah, tega se ljudje v mestu ne zavedajo in ne čutijo tako. Za poprej sem se oglašil pri Delu, opozarjajoč jih, da premalo skrbijo za novice o knjigah, sedaj isto povem Vam, čeprav z veseljem ugotavljam, da imate prav lepe kritike. Vendar vse premalo o knjigah. Ne morete si misliti, koliko lahko pove prizadevanemu učitelju taka novica kje na osamljenem kraju, ker mislim, da so še pedagogi, ki si žele izpopolniti. Pa naj bo to prirodoslovna ali leposlovna knjiga. Prav nobenega razloga ni, da o le nekaterih listih — npr. o Čistočnem — poročate o vsaki posamezni številki, o drugih pa sploh ne. Zakaj ne Proletus? Pa tudi ne o posamezni številki, to se pravi za pol leta skupaj! Nerazumljivo je meni kot drugim, da doslej niste pisali kritike o Sodobni ilustrirani enciklopediji (Narava, Umetnost, Znanost). Ne razumem se na umetnost, čeprav rad preberem dobro knjigo, toda takega dela, kot je omenjena enciklopedija, bi si učiteljsko samo želelo čimprej in morda že pred desetletni leti. No, toliko, le v dobrem namenu

sem napisal te vrstice. Tudi popise bi še lahko objavili.

Lepo Vas pozdravlja

JURIJ JELEN

Pripomba uredništva: Ze večkrat so učitelji menili, da premalo opozarjamo na knjige, ki na novo izidejo. To vrzel smo skušali ob pomoči ustreznih sodelavcev tudi delno zapolniti, medtem ko nam za nekatera področja (npr. prav za prirodoslovno) manjka recenzentov. Kljub temu pa smo na Sodobno ilustrirano enciklopedijo I — Narava opozorili takoj ob njenem izidu v 2. številki Prosvetnega delavca (3. februarja letos), medtem ko strokovne ocene doslej res še nismo prejeli.

Pionirske svečanosti v ptujski občini ob 25-letnici

Praznovanje 25. obletnice Zveze pionirjev je zajelo vse pionirske odrede, starejšinske svete, društva prijateljev mladine in druge organizacije. Zveza prijateljev mladine Ptuj je v začetku šolskega leta pripravila okvirni program praznovanja, ki hkrati dopolnjuje program Jugoslovanskih pionirskih iger. Program je razdeljen na naslednja področja: prenašanja tradicij na mladi rod, spoznavanje pionirskih organizacij, sodelovanje pionirjev med obredi po domovini, tekmovalni in razpisni in zaključne svečanosti.

V tem šolskem letu bodo pionirji pripravili življenjepis in spomine borcev, izpopolnili šolske obredne kronike, pripravili razstavo 20-letnega pionirskega dela na šolah, izdali odredna glasila, v Cirkevcih bodo učenci posneli film življenje na kmetih, ob 22. decembru pa bo zaključno tekmovalno KDO SO BILI BORCI V MOJEM KRAJU in 25. letnica Slovenjgoriške čete.

Pionirji ptujske občine so lepo razvili sodelovanje med obredi na Jugoslaviji. Lani je bilo v šoli Kidričeva srečanje 150 pionirjev iz raznih brstev vseh republik, priredili so skupno razstavo, sodelovali v TEDNU BRATSTVA IN PRIJATELJSTVA s pionirji Varšavske, Čakovec, z ormoškimi pionirji pa že več let prirejajo skupna tekmovalna za bralno in govorilno značko in literarne nastope, ve-

Iz neke podobne šole, kot so naše šole za blagovni promet, v ZR Nemčiji

Sopron — prva postaja na naši poti po Madžarskem. Nekaj časa je tu živel Matija Korvin (naš Kralj Matija), ko se je boril proti Turkom. Zanimiv je mestni stolp z opazovalnimi linami. Dalje smo se mudili v Szombathelyju. Ko go domačini zagledali avtobus z jugoslovansko registracijo, so ga kar obkolili in povpraševali po kakav in čokoladi. Moram priznati, da se mi je kar imenitno zdelo, da je lahko enkrat tudi tako, ko je navadno drugače. Pri avtobusu nas je čakala črta pokopanih del. Pavla Agostona, slavista, profesorja v tem kraju, rojaka iz Cankove. Pisal je v madžarsčini pesmi: »Vak volky olen igy szolzozasmakoz«. (»Tako pojem psalme v objemu slepe doline«) in tudi v prekmurščini. Napisal je razpravo o prekmurškem narečju, o jeziku najnovejših prekmurske literature itd. Svoj delež je prispeval tudi kot prevajalec Cankarjevih del: Hlapec Jernej, Kralj Matija, roman Na klanec itd. Ustavili smo se pred spominsko ploščo z letnico njegove smrti (1945). Ogledali smo si dijaški dom, muzej in cerkev. Zgrajena je v modernem stilu. Debeli stebri vzbujajo vsis moččnosti in prostornosti. Ta stavba sprejme vase šest tisoč ljudi. V njej je stari župnik viljudi, če bolj krhek in nebolj, če bolj doktor znanosti. Odkril je rimske izkopanine, mozaik in staro rimsko cesto (nekdanje zelo važno križišče) proti Emoni. Z drsajočimi koraki nam je vodil (zelo je podoban našemu Mesku), ljubezljivo razlagal in lepi nemščini — kdo ve kolikermi gostom žel!

Nekaj kilometrov dalje stoji v kraju Jak najstarejša romanska cerkev — zanimiva stavba s še bolj zanimivim portalom, ki zelo spominja na troglarskega. Zunaj cerkve so v vdolbinah njenih sten pritrjeni apostoli — vsi brez glave. Oddrobili so jih Turki, ko so oblegali ta kraj.

Porabje — Porabski Slovenci. Avtobus je vozil skozi »železno zaveso« žičnatih ograj v obmejnem pasu. Pogosto so nas ustavljale patrulje. Tu in tam je skrit na drevesu čepel vojak z brzo strelko. Vse to in mrak, ki se je že gostil, je napravilo mrko pokrajino še bolj mrko, neprijazno, čeprav smo se bližali najbolj slovenskim vsem — Zg. Seniku in Sp. Seniku. Sternilo se je že, ko je avtobus obšel v Zg. Seniku. Sprejel nas je vesel, živahen podeželski župnik in nas popeljal na pokopališče h grobu Košiča. Ogledala sem si nekaj nagrobnih napisov tega revnega vaškega pokopališča. Komaj sem se v mraku mogla razbrati... »naši dragi tovarišči...« »tukaj počiva naša ljuba mati...« vse v madžarskem črkopisu pa s slovensko mislijo in besedo. Tako ubogo, ljubo, revno in — naše! Cerkev so postavili vaščani z lastnim denarjem. Vsa je pastelnost poslikana, na stropu sta brata Ciril in Metod, po klopek pa so nastavljeni molitveniki — tanke knjižice, pravzaprav le ovitki za tipkane liste. V arhaični prekmurščini in madžarskem črkopisu jih tipka župnik in kopije pošilja še v Sp. Senik. V takem jeziku in črkopisu je tudi križev pot ob steni in slovensko bogoslužje.

Tu cerkev opravlja tisto nalogo, ki jo je opravljal v primorskih krajih v času kaplana Martina Cedermaca.

Okrog avtobusa so se zbrali domačini. Čakali so nas bili vse popoldne, potem so se razšli na domove. Zdalj so prišli le najbližji, ki so lanko zvedeli za naš prihod. Pogovarjala sem se z deklico. Povedala mi je, da imajo le eno uro slovensčine na teden in da se učijo iz knjig, ki jih obdajo iz Ljubljane. Za te otroke je knjižna slovensčina že skoraj tuj jezik. Zdeli so se mi revni, zapušteni, vdani — prava slovenska skromnost. Verjetno so tako občutili tudi drugi. Vsak po svoje je želel s čim razveseliti te naše ljudi: s čokolado, ki so jo prihranili zanje (kljub vabljeni zamenjavi, ki se jem je ponujala prej v mestu), z bonboni itd. Tako smo si tlačili vest, ker jim nismo prinesli knjig in kaj našega. Kaj? Sama ne vem. Vem le to, da to ljudstvo daleč od svoje matice živi in da bi se ga morali kakorkoli večkrat spomniti.

Znočilo se je, žarometi so tiptali v temo proti Zalaegerszegu, mi pa smo vso pot molčali, zatopljeni v svoje misli in morda tudi v samoočitke. Drugo jutro so nas v mestnem muzeju notranje opredne kmečkih hiš, posodja, orodja in noš presenetili napisi: kamra, hiša, soba. Ti izrazi so tembolj pritegnili našo pozornost, saj smo na Madžarskem čutili, kako si ohromljeni »izkopljeni«, če ne razumeš jezika. Edina naša povezava z okoljem je postal prof. Barbarič, ki je prevzel prstovoljno vodstvo po tej deželi.

Mimo nepreglednih polj in ve-

likanskih njiv pšenice smo se približali izkopanim Blatenskega kostela. Pribivno naslednji Kocelj je dal tu zgraditi baziliko, potem ko se je otrese frankovske oblasti in se je naslonil na velikomoravskega kneza Rastislava. Pri njem sta se ustavila Ciril in Metod na svoji poti v Rim. Posebno doživetje je hoditi po taki zemlji in se dotikati takih izkopanin.

Daleč na njivi sta delala kmeti: moški in ženska sama naprostrani njivi. Napotila sem se k njima in ju s kretnjami prosila za vodo. »Vodó?« je pokazal na čutaro. Sicer pa ni znal besede slovenski. Pred tisoč in več leti je bila tod slovenska kneževina...

In zadnja postaja na Madžarskem — davek turizmu: Blatno jezero. Umazana, hladna voda, polna alg — pravi Baleton! In govornica! Za silo se lahko spoznamo v polnjeni nemščini — in ne poskušaj drugače, ker te nihče ne bo razumel. Ogleda je vreden grad — baročna stavba. Njen lastnik je bil ustanovitelj poljedelske šole.

Po Madžarski — mrki, sivi deželi z dolgočasnimi hišami brez cvetja, smo si že zaželeli naših krajev.

V Murski Soboti smo si (po razburilni noči zaradi slabih prenočišč, kar se je zgodilo na vsem potovanju samo doma — pri nas) ogledali razstavo starejših tiskov in prevodov naše literature v madžarsčino. V Študijski knjižnici nas je sprejel ravnatelj. Opozoril nas je na težave, s katerimi se bori ta ustanova, čeprav opravlja zelo važno nalogo v tem ob-

mejnem delu naše dežele. — Prav takrat so razstavljali tudi prekmurski in madžarski umetniki — slikarji in kiparji. Kljub spominom na izbrane eksponate na Dunaju je tudi na tej razstavi »oko in srce« našlo mnogokaj zase — morda še bolj blizu in znano...

Iz prekmurske metropole pa moramo po prašni, kotanjasti cesti do Bogačine — cerkve iz 12. stoletja, s čudovitimi freskami. V Turnišču Plečnikova cerkev že od daleč izdaja svojega mojstra, notranščina pa je pravo odkritje. Kako je le mogel župnik pred 40 leti prepričati svoje farane, da so sprejeli zamisel velikega mojstra in opremili cerkev z izdelki domačih obrti: na stropu leseni krožniki, v oltarju pa pture — glinasti vrči — kos njihovega vsakdanjega življenja. Še danes bi bila marsikje neizvedljiva realizacija tako drzne, nezasišane zamisli.

V Veliki Polani smo obiskali dom Miška Kranjca v upanju, da bomo lahko pozdravili pisatelja, pa smo prišli dan prezgodaj. Poslovili smo se od Prekmurja in gostoljubnega profesorja Barbariča, da bi se še za konec ustavili v Ljutomeru pred Miklošičem. Na Dunaju stoji njegov spomenik v avil univerze med spomeniki slavnih znanstvenikov in zdravnikov. V Ljutomeru pa so ga postavili rojaki blizu njegove domačije.

Tako se je sklenil krog: megleno, hladno jutro listega dne pred Kompassom v Ljubljani se je prevesilo v priazen večer slovesa, vmes pa je ostal teden dni dolg dan, ki smo ga izlegali sivi vsakdanjosti in ga rešili v svetel spomin. NADA KRANJC

Iko si dopisujejo s pionirji po Sloveniji, navezali so sodelovanje s čedskimi pionirji na glasbenem področju. Pripravljajo se na proslavo 1998-letnice Ptuj ter vabilo preko Pionirskega lista vse slovenske pionirje na tekmovalno NAJSTAREJŠA MESTA V SLOVENIJI.

K pestremu sodelovanju veliko prispeva lokalna radiododajna postaja Ptuj, ki v pionirski oddaji obvešča in spodbuja mlade k ustvarjalnosti, nevelja tekmovalna med šolami. Prav tako gre za tudi lokalnemu listu »PTUJSKI ZBORNIK«, ki je namenjen mladim rubriko NAŠA PISMA in VZGOJNA VPRAŠANJA.

Letos so bili sprejemni delavnice v pisarni organizacije še posebej sveto. Na vrh šolati so bile ob tej priložnosti priredile v pogostitve najmlajših. Sodelovali so tudi starši in pripravili posebek praznovanja tudi v družini. Na šolskih prireditvah v Ptuj so sodelovali tudi delavnice in veta in tako čestitili svojim vrstnikom ob sprejemu v pionirsko organizacijo. Na oddelkih konference so pionirji sprejeli delovne povelje in jih pa dali največji poudarek učencem.

Mladi hvalijo voljo želja in pripravljenosti, starši na lim moramo pomagati in jih tudi razumeti. Vsi otroci, posebno pa vasi, pimate vse norejše za dosego velikih ciljev znanja.

A. Ziberna

81 % šolski uspeh v Slovenski Konjici

Na osnovnih šolah v občini Slovenske Konjice je v minulem šolskem letu uspešno končalo šolanje kar 81 % otrok, izboljšala pa se je tudi strokovna zasedba učiteljskega osebja. V občini, ki ima okrog 3000 otrok, poučuje na osnovnih šolah 81 učiteljev za razredni in 43 učiteljev za predmetni pouk, 14 učnih mest pa je še vedno neustrezno zasadenih. Vsi ti učitelji poučujejo na petin centralnih osemletkah: dve od teh sta v Konjicah, ostale pa v Vitanju, Zrečah in Jerneju.

Društvo matematikov, fizikov in astronomov

(Nadaljevanje s 1. strani)

ma, ki je priljubljena med srednješolci. Čeprav knjige po zaslugi založbe tudi v knjigarnah niso pretirano drage, išče društvo možnosti, da bi jih za svoje člane pocenilo in da bi tako postale dostopne še širšemu krogu bralcev. Doslej je društvo vsako leto posredovalo članom pri prodaji od 500 do 1000 knjig po znižani ceni. Od leta 1959, ko je zbirka pričela izhajati, je izšlo 15 knjig. Doslej je razprodanih že 6 knjig: I. Vidav: Rešeni in nerešeni problemi matematike; A. Vadal: Elementarni uvod v verjetnostni račun; N. Prijatelj: Uvod v matematično logiko; F. Križanič: Elektronski aritmetični računalniki; A. Vadal: Funkcije I. Za te knjige je na trgu še vedno veliko zanimanje. Ponatis si želijo ne samo matematiki, temveč tudi tehniki, ekonomisti, filozofi in drugi. Na voljo so še naslednje knjige: O. Sajovic: Normalna aksonometrija; F. Križanič: Vektorski, matrike, tenzorji; Z. Bohte: Numerično reševanje enačb; N. Prijatelj: Matematične strukture I.; R. Jamnik: Elementi teorije informacij; I. Vidav: Števila in matematične teorije; R. Jamnik: Teorija iger; J. Grasselli: Osnove teorije števil; N. Prijatelj: Matematične strukture II. V pripravi za naslednje leto so knjige J. Strnad: Kvantna mehanika za začetnike (v tisku); I. Pucelj: Neevklidične geometrije ter A. Vadal in F. Lebedinec: Funkcije II. V naslednjih letih namerava društvo izdati še nekatere knjige, ki si jih bralci najbolj želijo: Matematične strukture III., Relativnost, Linearno programiranje, Infinitesimalni račun, Zgodovina matematike, Jedrska fizika, Osnovni delci, Fizikalne meritve in druge. Za nekatere od teh knjig je društvo že v dogovoru z avtorji. V naslednjem letu bomo skušali ponatisiti prvi del Funkcij, ki služi kot pomožen učbenik predvsem študentom na ekonomski fakulteti pa tudi dijakom na srednjih šolah. To bo izvedljivo le, če nam bo uspelo dobiti izredno subvencijo, ker so redne subvencije namenjene le prvim natisom.

Društvo matematikov, fizikov in astronomov je letos izdalo že drugo zbirko nalog iz fizike in četrti iz matematike. Zadnje smo morali kljub nakladi 1000 izvodov pozneje še ponatisniti. Zbirke so namenjene boljšim dijakom, ki se zanimajo za ta dva predmeta in ki se pripravljajo na tekmovanja v reševanju nalog iz matematike in fizike.

Za popularizacijo matematike in fizike organizira društvo predavanja, ki so namenjena predvsem srednješolcem. Letos smo v Ljubljani oživel tako imenovano matematično šolo. Dijaki poslušajo ves semester predavanje z isto temo in to vsak razred posebej. Pri tem moramo omeniti, da je bil obisk manjši, kot smo ga pričakovali. Vzrok je morda v preobremenjenosti dijakov in njihovih profesorjev. V letošnji jeseni so predavali: za 1. razred: J. Vrabec: Kombinatorna topologija; za 2. razred: F. Lebedinec: Geometrijske konstrukcije samo s šestilom in ravnilom; za 3. razred: I. Pucelj: Interpretacija geometrije; za 4. razred: R. Jamnik: Verjetnostni račun.

Nekoliko boljše so bila obiskana spomladanska predavanja iz fizike, kjer so dijaki lahko poslušali naslednje: J. Strnad: Gravitacija; J. Pahor: Določanje starosti z radioaktivnimi izotopi; P. Gosar: Elektroni v kovinah; B. Blinc: Laserji; A. Moljk: Mössbauerjev efekt; R. Blinc: Življenje zvezd.

V zvezi s temi predavanji in matematično šolo smo slišali nekaj pripomb, češ da so za povprečnega dijaka pretežke. Vendar se zdi prav, če organiziramo nekaj za boljše dijake. Ta šola ni namenjena slabšim in morda tudi povprečnim dijakom, ki se v sodobnem pouku matematike in fizike še niso znašli. Spominimo se pripomb v zadnji številki Prosvetnega delavca, češ da v osnovnih šolah posvečajo premalo pozornosti boljšim učencem in da moramo od družbenega dogovora k dejanjem. V zadnjem obdobju je društvo organiziralo predavanja tudi po drugih krajih Slovenije. Tako so na primer v zad-

njem letu predavatelj matematike z univerze predaval v večjih slovenskih mestih: v Kranju, na Jesenicah, v Kopru, Celju, Novem mestu in v Novi Gorici. Predavanja so bila večinoma na gimnazijah, kjer je bilo zanje največje zanimanje, a nanje so povabili tudi dijake bližnjih srednjih strokovnih šol.

Razveseljivo je, da so podobna predavanja pripravili tudi predavatelji mariborskih višjih šol za mariborske srednješolce. Društvo misli tudi v prihodnje izkoristiti vse priliko za delo z dijaki, ki jim je sedaj matematika in fizika »konjiček«, a jim bo morda pozneje poklic.

Vsakoletnega tekmovanja v matematiki in fiziki se udeležijo tudi do dvesto dijakov iz vse Slovenije. Društvo poravnava prevozne stroške enega dijaka z vsake šole. Najboljši tekmovalci pa so nagrajeni in pohvaljeni. Sedem slovenskih dijakov se je udeležilo zveznega tekmovanja v matematiki in prav toliko zveznega tekmovanja v reševanju fizikalnih nalog. Dva dijaka sta se udeležila mednarodne matematične olimpijade na Cetinju. Tomo Pisanijski iz II. gimnazije v Ljubljani je bil prvi na jugoslovanskem tekmovanju in najboljši jugoslovanski na olimpijadi.

Letos se je društvo dokončno sporazumelo z gibanjem Znanost mladini o organizaciji tekmovanj za srednješolsko mladino. Društvo bo še v naprej organiziralo tekmovanja v hitrem in spretnem reševanju matematičnih in fizikalnih nalog. Gibanje Znanost mladini pa bo ohranilo organizacijo tekmovanja v izdelavi fizikalnih merilnih naprav ter tekmovanja v astronomiji, kemiji in biologiji. Z gibanjem Znanost mladini je društvo sodelovalo pri zbiranju praktičnih nagrad in pri podelitvi nagrad. Tako so bili kritični nagradevanja izenačeni in niso bili več kamen spotike.

Po končanem tekmovanju, kot je že navada pri gibanju Znanost mladini, so nagradili tudi mentorje najboljših tekmovalcev. Naše društvo pa bo na letnem obnem zboru, ki bo 18. t. m., dalo skromna priznanja nekaterim izmed članov, ki so se več let odlikovali pri delu z dijaki in pripravljali svoje dijake, da so uspeli na tekmovanjih. Na predlog posebne komisije upravnega odbora društva bodo letošnjih priznanj deležni:

Bogomila Kolenko, gimnazija Koper
France Perne, gimnazija Nova Gorica
Marija Pilgram, gimnazija Ljubljana-Vič
Ivan Štalec, gimnazija Ljubljana-Bežigrad.

Društvo organizira za predavatelje matematike in fizike na srednjih šolah skoraj vsak mesec sestanek aktivov združen s predavanjem ali posvetovanjem. Letos so bile na vrsti naslednje teme: Delo in položaj predavateljev pri pouku fizike z eksperimentiranjem; Uporaba knjig Aritmetika, algebra in analiza za I., II. in III. razred gimnazij; Zveza med matematiko v srednji šoli in med matematiko kot znanostjo v sedanjih fazah; O sprejemnih izpitih in prestopnih težavah na šole II. stopnje; Planarna tehnika pri izdelavi tranzistorjev; Tečaj iz astronomije za predavatelje četrtih razredov gimnazij; O sodobnem srednješolskem pouku v Franciji in Angliji s posebnim ozirom na pouk matematike in fizike; Analiza ankete o novem učnem načrtu za matematiko in gimnazijah; O konvergencah.

Na sestankih aktivov je bilo sprejetih več predlogov, ki smo jih poslali v imenu svojih članov odgovornim forumom. Predlagali smo ukinitve 39. člena zakona o osnovnih šolah, ki govori o napredovanju z negativno oceno. Taki učenci se otežkočajo pouk matematike in znižujejo raven znanja, ker se brez znanja prejšnjih let v matematiki res ne da usvojiti nove snovi. Nadalje smo predlagali zmanjšano učno obveznost za predavatelje fizike z eksperimentalnim poukom. Priprave poskusov, ki jih predvideva učni program, zahtevajo namreč veliko časa. Da bi dobili učbenike matematike za vse razrede gimnazij po novem programu, smo predlagali republikemu sekretariatu za prosveto in kulturo noven razpis učbenika za IV. razred gimnazij. Vsem v pomoč so na predlog društva S. Križanič, M. Milenkovič in I. Štalec sestavili interni osnutek podrobnega učnega načrta. Pri tem je sodeloval tudi Zavod za šolstvo SRS. Načrt smo razmnožili in ga poslali v več izvodih na vse gimnazije. Predavatelji in pedagoški svetovanci nam bodo povedali, če smo jim s tem res pomagali.

Društvo pa je doslej premalo svetlovalo s predavatelji matematike in fizike na tehniških in drugih strokovnih šolah.

Tradicionalni so seminarji, ki jih organizira društvo s sodelovanjem Zavoda za šolstvo. Inštituta za matematiko, fiziko in mehaniko ter Nuklearnega inštituta Jožef Stefan. Seminarji so enkrat letno izmenoma iz matematike in fizike. Udeleženci poslušajo predavanja iz sodobnih poglavij matematike ali fizike za lastno izobrazbo ali pa predavanja v zvezi s šolsko snovjo. Letošnji seminar o vektorskih prostorih in uporabi v elementarni matematiki je bil dobro obiskan. Na nem so predavali: N. Prijatelj: Osnovni pojmi splošne teorije vektorskih prostorov; I. Vidav: Končno razsežni vektorski prostori s skalarnim produktom; I. Pucelj: Elementarna geometrija kot model evklidičnega vektorskega prostora. Namen seminarja je bil seznaniti udeležence z nekaterimi osnovnimi pojmi teorije vektorskih prostorov, posebno s tistimi pojmi, ki se pojavljajo pri pouku matematike v srednji šoli. Zadnji dan seminarja je predaval F. Galič o uveljavitvi zakona o srednjem šolstvu. Na koncu je sledil še krajiši razgovor. Vsi udeleženci so dobili skripta predavanj I. Pucelja, drugim interesentom pa smo jih poslali po pošti.

Za uspehe, kolikor jih je doseglo pri svojem delu, se ima društvo zahvaliti vsem, ki so ga podprli z denarjem ali s kakorkoli drugače sodelovali pri njegovem delu. Se vedno so gonila sila pri društvu matematiki, fiziki in astronomiji z univerze in srednjih šol, ki jim gre za razmah in uspeh njihove stroke v celoti.

Društvo namerava tudi v prihodnjih letih vložiti vse napore za izpopolnitev načrta. Pri tem pa se bo moralo bolj kot doslej nasloniti na predavatelje matematike in fizike s srednjih šol.

J. Strnad in C. Velkovič

STOLETNICA ROJSTVA I. GROHARJA — Pred sto leti se je rodil v Sorici, v Poljanski dolini, impresionistični slikar Ivan Grohar. V zrelih letih je preminul, smrt je dosti pre zgodaj pretrgala njegovo ustvarjalno pot. Po začetnem šolanju se je Grohar razvil v impresionističnega umetnika izrednega formata. V tedanjih časih je bil tako Grohar kot ostali »kožolčarji« nerazumljiv in brez pravega priznanja. Priznanje jim je morala dati tujina; in tedaj je Ivan Cankar z navdušenjem zapisal o velikem doživetju domače zemlje v svetlobi bogatih barv, o mehki domačnosti in lirizmu, kakršni je lasten Groharju bolj kot drugim impresionistom. Kakor pomeni slovenska moderna neslučen vzpon umetniške besede, tako pomeni pojav domačega impresionizma prelomno dejanje v razvoju slovenskega slikarstva, in tu ima pomemben delež tudi Ivan Grohar. Stoletnica rojstva tega umetnika ni dobila take odzivnosti, kot bi jo Ivan Grohar po bogatem slikarskem izročilu zaslužil. Jubilej bi lahko presegel odkritje poprsja — spomenika I. Groharja, delo kiparja Lagondra, dnevni tisk in revije pa bi lahko dale širšo publiciteto življenju in delu tega umetnika ter se tako oddolžile spominu I. Groharja ter hkrati popularizirale resnične vrednote njegovega slikarskega opusa. — Zgornja slika: Ivan Grohar (1867—1911), »Sejalec«, olje (1907)

Individualne razlike učencev in pouk

Med pregledovanjem knjižnih police neke knjižarne je vzbudila naše zanimanje knjiga Josipa Markovca »NASTAVA I. INDIVIDUALNE RAZLIKE UČENIKOV« (Zagreb, Školska knjiga, 1966), v kateri se pisec zavzema za kar najpomembnejšo individualizacijo šolskega pouka. Svoje stališče utemeljuje s temile ugotovitvami:

Enakost učencev nekega razreda je le navidezna. Učenci se namreč močno razlikujejo v fizičnem (višina, teža, vitalna kapaciteta pljuč, obseg prsnega koša) in mentalnem pogledu (tj. v stopnji duševne razvisti, kakor tudi v posameznih mentalnih faktorjih), razlikujejo se v motoričnih in senzoričnih zmoglostih, v znanju, v kronološki starosti itd. Posebno kategorijo tvorijo tudi učenci ponavljavci.

Da bi učitelji lahko prilagajali pouk v enako korist vseh učencev, mora svoje učence in njihove osebnostne karakteristike temeljito poznati. Za ugotavljanje teh razlik oziroma značilnosti mora obvladati metode merjenja, ki se uporabljajo v pedagogiki (primerjaj: Jordan, A. M. — Merjenje u pedagogiji, Beograd, Vuk Karadžić,

1966), analizirati dobljene rezultate ter primerno ukrepati.

Individualizacija pouka je npr. možna z uporabo učnih lističev, s pomočjo dodatnega pouka, z izvajanjem pouka na več težavnostnih stopnjah (tj. s poukom, ki je prilagojen za posamezne sorodne skupine učencev iste greda) in s pomočjo programiranega učenja. Poskuse, da bi individualne razlike med učenci omilili s tem, da bi učence s približno enakimi sposobnostmi (ki so bile ugotovljene na podlagi enega ali več kriterijev) razvrstili v iste oddelke, je praksa ovrnila kot neuporabno zaradi komplicirane takšne delitve. Pač pa se v ZDA izvaja načelo akceleracije (enotne ali dvojne), kar omogoča izrazito nadarjenim in vidno uspešnim učencem preskok enega ali pa celo dveh razredov šole, ki jo obiskujejo. Takšna praksa se v naši državi zaenkrat še ne izvaja.

Posebno pozornost pa zasluži rezultati nekaterih naših raziskav, ki so jih dobili, ko so proučevali, s kakšnim splošnim predznanjem se današnji šolski novinci vpisujejo v prvi razred osnovne šole. Ugotovljeno je bilo, da nemalo teh otrok prinese s seboj re-

Pionirski list — jubilent ali spet beseda o našem mladinskem tisku

V zasoplenem življenju pod domala vseobsegajočim nenapisanim, a živo pričujočim transparentom »Vse za denar!« (to geslo je lahko čisto v redu, dokler obsega zdravo poslovno, ko pa te meje preide, pa lahko človeka do gola oskubi vsega dostojanstva in opeharni za bistveno), je na vsakem vogalu na prodaj potiskani papir, tisk, ki hote ali ne hote služi poneumljanju človeka, njegovemu čustvenemu siromašenju in obrezovanju, pri čemer ne prizanaša niti otrokom. In v tem času praznuje dvajsetletnico svojega, včasih celo zamajenega obstoja škroten, a priljubljen otroški tednik Pionirski list. Ta jubilent je pristanjal uho otrokovim željam, a vseeno ostajal na dostojni straži tiskane besede, vredne otrokovega neizkušenega zaupanja.

Ob tej priliki ni treba peti posebne slave slavljenca, ker si to ustvarja iz tedna v teden sam in ker je njegova vrednost neizkoreninjeno vsajena v zavesti bivših in sedanjih njegovih bralcev, pač pa je mogoče izrabiti to priliko za ponovno besedo o mladinskem tisku sploh. Za otroke, ki je v vsem odvisen od dobre ali slabe volje starejših, njihove razgledanosti, vzgleda, pomoči, bi morali biti toliko previdnejši pri izbiri tiska tisti, ki ga vodijo do zrelosti. Prav letošnja razpisilna Pionirskega lista pa je pokazala, da naše podeželje še ceni dober mladinski tisk, medtem ko je številni naročniki v mestih, kjer je povsod na voljo plažast tisk, padlo. Torej spet korak nazaj, torej nova brezbrzičnost tistih, ki so dolžni otroka voditi, torej še v nečem sama sebi prepuščena mladina!

Pametni niso nikdar podcenjevali tiskane besede in mladinskega tiska, ker so vedeli, da le-ta še kako lahko oblikuje cele generacije. Temu primerno so pisa-

nje tudi napraveli. Danes se s čim podobnim ravno ne bi mogli hvalisati in je morda tudi tu delček vzroka, da se sposobni odločajo za pisanje, ki gre v denar, namesto za zahtevnejše, napornejše.

Toda pustimo to družbeno področje in se vrnimo k onim, ki so odgovorni za otrokovo zdravo rast. Ti bi se lahko zamislili, kakšen bo otrok, ki bere o samih surovostih, nasilju, lažnem blišču, o preobratu lopovščin v junarstva... Danes imamo neprestano na ustih moderno besedo standard ali po domače blaginjo, pri čemer mislimo zgolj na dobrino, ki pripadajo našemu telesu. Od tem »standardu« bi bilo primerno pomisliti tudi, kakšen je »vzgojni standard« v naši družini in družbi. Včasih so rekli — povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo si, a veljalo bi reči tudi — povej mi, kaj bereš, in povem ti, kdo

Prosvetni delavci konjiške občine so zborovali

V soboto, 25. novembra, so zborovali prosvetni delavci konjiške občine.

Po uvodnih formalnostih je bilo na dnevnem redu poročilo predsednika temeljne izobraževalne skupnosti. Seznail je prisotne, kako poteka izvrševanje finančnega načrta sklada. Prav tako smo slišali, da je že nakazana polovica dopolnilnih sredstev, ki jih dobi naša občina. Druga polovica teh sredstev bo nakazana, ko bodo poravnane obveznosti do srednjega šolstva. Tako se bodo nekoliko popravili osebni dohodki prosvetnih delavcev.

Razpravljali smo tudi o težah za enotne osnove meril za finančiranje dejavnosti vzgojno izobraževalnih zavodov. V poročilu so bile podrobneje analizirane pripombe, ki jih je temeljna izobraževalna skupnost poslala v Ljubljano.

Ob koncu je prišlo na dnevni red vprašanje enotnega vrednotenja učiteljevega dela v okviru občine. Soglasno je bil sprejet sklep, da se že z novim proračunskim letom pravilniki za delitev OD na šolah v tem smislu poenotijo. Razlike bodo še vedno obstajale, toda le take, ki so posledica posebnih pogojev dela.

Najvažnejša točka dnevnega reda pa je bilo predavanje dr. Franca Pedička: »Učitelj in današnje vzgojno delo«. V svojem izjavljanju je predavatelj nanizal mnogo napotkov, kako naj učitelj z uspehom vzgaja in izobražuje. Dolg aplavz ob koncu predavanja je pokazal, da so izražene misli posegle v živo pedagoško problematiko, s katero se srečujemo pri našem delu.

Podobnih predavanj si naši prosvetni delavci še žele.

K. J.

Seminar za marksistične krožke

V mladinskem domu v Bohinju je bil od 21. do 26. novembra seminar za vodstva in mentorje marksističnih krožkov, ki so se ga udeležili krožkarji iz vse Slovenije. Seminar je pripravi center za marksistične krožke pri CK ZM Slovenije.

Prvega dne je vodil razpravo član centra za marksistične krožke Dušan Pleša. Govoril so o vlogi in delu marksističnih krožkov ter poudarili njihovo mesto pri idejno-vzgojnem delu v šoli ino bravnali njihove naloge. Istega dne je predaval še Maja Joganova, asistentka na visoki šoli za politične vede v Ljubljani o narodnostnem vprašanju, o gospodarskih problemih SFRJ pa je dan kasneje govoril predsednik gospodarskega zbora republike skupščine Miran Goslar. Popoldne je predaval prof. Jože Šterc s šolskega gimnazija o problemih socialistične moralnosti.

Zadnji dan seminarja je bilo na programu predavanje, ki ga je pripravil glavni urednik Dela — Jože Smole. Govoril je o mednarodni politični situaciji. Po vsakem predavanju je bila na vrsti razprava. Ta seminar predstavlja prelomnico o delu marksističnih krožkov, rezultati pa se bodo pokazali v njihovih novih oblikah, pestrosti in živahnosti.

lativno precej računskega znanja v obliki razumevanja kvantitativnih izrazov, mer ter štetja, zna plovitavo številke (nekaj jih zna celo enostavne računске operacije prve in druge stopnje), razume pojme, ki služijo za časovno in prostorno orientacijo, na pišuje del abecednih znakov, v nekaj primerih pa obvlada celo večino braila itd. Zaradi tega imajo mnogi šolski novinci močan start, ki bi ga individualizirani način šolskega pouka še bolj utrdil in pospešil.

Vsekakor bodo morale šole, posebno še osnovne, ki opravljajo ogromno delo temeljnega izobraževanja vedno znova se porajajočih mladih generacij, prilagajati se naraščajočim in dinamično se spreminjajočim potrebam izobraževanja; pri tem jim bo v izdatno pomoč hiter razvoj pedagogike, psihologije, sociologije, medicine, kibernetike in drugih znanosti. Le tako bodo šole lahko presle na racionalnejšo organizacijo pouka, kamor pristevamo tudi individualiziran pouk; udeležtem pa bo treba nuditi ustrezno dodatno strokovno pomoč, ki jih bo postopoma usposabljala za njihove poglavitne in perspektivne družbene naloge.

VIATOR

sil Če neprestano zadovolji plaža, si čustveno prav gotovo prazen in umsko nezahteven! In tega prav gotovo ne gre privoščiti našim otrokom! Znanstveniki nas danes že opozarjajo na dezorientacijo družbenih vrednot in med družbene vrednote spada prav gotovo dober mladinski tisk.

Jubilantski Pionirski list se je trudil ujeti utrip časa, ne da bi le-temu zapadel v slabem pomenu besede. Zato je otrokom posredoval tudi slikanice iz zgodovinskega in doživljajskega področja. Pri tem so nekateri neuteemeljeno in zamerljivo primerjali slikanice s stripom, čeprav je pri stripu poudarek na risbi, pri slikanici pa na besedilu. Pameten vzgojnik skuša otroke pripeljati k cilju na prijeten način in prav tega vodila se je Pionirski list poslužil s slikanicami. — Sicer pa je treba pogledati le šolske hodnike, ko izide Pionirski list. V odmorih so tedaj ti hodniki manj hrupni in obrabi šolarjev so zakriti z razprostrtim Pionirskim listom, v katerega šolarji vrtno gledajo; in prav zato želimo Pionirskemu listu še velik razcvet.

MILKA KOVIC

Brez človeških čustev nikoli ni bilo, ni in ne bo človeškega iskanja resnice.

LENIN

Naj so otrokovi porazi tudi majhni in na oko brezpomembni — če se ponavljajo, ustvarjajo v otroku kroničen občutek nemoči v okviru skupine pa celo občutek manjvrednosti. Otrok prične dvomiti v pomen osebnega truda, z vsemi čustvenimi rezervami prične graditi obrambo proti vsemu in vsakomur. To je pot do napadalnosti, nediscipliniranosti, pasivnosti, delomrznosti, nezainteresiranosti, asocialnosti ali antisocialnosti otroka.

Dr. IVA SEGULA

Faksimile Krsta pri Savici

Z rokopisom Prešernovih poezij, prvimi ekskluzivnimi zvezkom iz serije Monumenta literaturae slovenicarum, je založba Mladinska knjiga že lani počastila Prešernov praznik. Letos, ob 167. obletnici njegovega rojstva, pa je razveselila ljubitelje Prešernove besede in znanstvenike s tremi zvezki, shranjenimi v svetlosivni mapi z zlatoobarvanim Prešernovim podpisom: v prvem so Faksimile revizijskega rokopisa Krsta pri Savici, to je natančen posnetek edinega ohranjenega izvoda iz leta 1836, ki ga ima danes knjižnica Narodnega muzeja v Ljubljani. Drugi zvezek je fototipski ponatis prve knjižne izdaje Krsta pri Savici, ki je natančna kopila izvirnika iz leta 1836. Ta je opremljen s strokovno besedo dr. Alfonza Gspana in dr. Branka Reisp. V tretjem zvezku pa sta o nastanku, namenu in pomenu tega monumentalnega Prešernovega dela spregovorila dr. Jože Kastelic in Jože Zigon.

Faksimile Krsta pri Savici so natisnili v 2000 izvodih. Pokupili jih bodo tisti, ki imajo dragoceno knjigo radi zaradi njene dragocenosti, pa tudi oni, ki imajo do nje resničen odnos. Nadaljnim raziskovalcem Prešernove umetnosti bo omogočila poglobljeno delo doma, vsem poznalcem pa bo edinstven dosegel delo reproducirano v najpopolnejši obliki, kar jo zmore ustvariti današnja tiskarska tehnika.

Na tiskovni konferenci, ki je bila ob izidu nove Prešernove mape v sejni dvorani Mladinske knjige, je dr. Alfonz Gspan napovedal še nadaljnje zvezke (vseh bo 40 do 50) iz serije znamenitih slovenskih literarnih tekstov. Založba bo vsako leto izdala dva. Prihodnje leto bodo na vrsti Faksimile Gregorčičeve zlate knjige — I. dela Poezij iz leta 1882 in dva zvezka Jenkovih Valov. V naslednjih letih pa bo izšla Car-karjeva Erouka, nekaj njegovih rokopisov, Protestantska pesmarica, Skofjeleški pas'jon itn.

Med najpomembnejšimi letošnjimi novostmi Mladinske knjige je zopet šolska Moja knjižnica, ki predstavlja na 3380 straneh v 300 izvodih 15 izvirnih del in 9 prevodov.

V zbirki Pota mladih, ki so jo začeli izdajati l. 1962, sta pravkar izšli — kot 10. knjiga — Toneta Partičija novele Na rci za pticami in Črtice Brede Smolnikarjeve (11. knjiga) Mali mozaik imen. Oba avtorja sta zelo močno povezana z današnjo stvarnostjo. Knjiga Toneta Partičija opisuje probleme učitelja na severni meji, novele Brede Smolnikarjeve pa zajemajo snov iz domačega okolja.

V kratkem bo začela izhajati pod naslovom Pričakovanja nova zbirka Mladinske knjige.

M. K.

Svet osnovne šole

»Janka Premrla-Vojka« v Kopru

razpisuje prosto delovno mesto

— pomočnika ravnatelja
Pogoji: diplomiran pedagog ali psiholog in tri leta prakse

Nastop službe po dogovoru. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Knjiga in vzgoja (III)

POLJUDNOZNANSTVENA KNJIGA

Na oktobrskem zborovanju avstrijskega združenja Buchklub der Jugend so razpravljali tudi o poljudnoznanstveni knjigi. Dr. Gertrude Paukner z Dunaja ima to knjigo velike izkušnje. Naj na kratko povzamem njene misli. Poljudnoznanstvena knjiga danes ni samo modni pojav, temveč zelo dober učencovski pripomoček. Pri učencih vzbujajo zanimanje za svet, širi otrokovo razgledanost, mu pomaga pri po- glabljanju snovi, ki jo je poslu- šal v šoli, vzbujajo pri mladem človeku zanimanje, da bi o kakš- ni snovi, stvari, pojavu zvedel še več. Ob tem predavanju smo si lahko ogledali tudi razstavo av- strijske poljudnoznanstvene knji- ge. Reči moram, da so na tem področju dosegli že lepe uspehe. Naj naštejemo nekaj naslovov: Mikroskop in kaj prikazuje, Ve- likani sveta. Čudoviti svet, Bran- je in znanje, Spoznavanje nar- odov sveta, Čudoviti svet števil, Watt in njegovo delo, O vodi, le- du in snegu, Knjižica o gozdu, Živali potujejo, Afrika večeraj in danes, Avstrilija, O pošti, Kaj je elektrika, Vse o ladji, o tele- viziji itd. Vse knjige so bogato ilustrirane.

Pri nas igra poljudnoznanstve- na knjiga še vse premajhno vlo- go, kar je velika škoda. Založ- ba Mladinska knjiga se zadnja leta trudi, da bi z nekaterimi iz- dajami vsaj nekoliko zamašila to vrzel. Stori pa tudi še prema- lo, da bi na šolah vzbudili pri učencih zanimanje za to, da bi jim poljudnoznanstveno knjigo približali. Če že imamo pri nas

premao ljudi, ki bi lahko pisali take knjige (biti mora dober strokovnjak, obenem pa tudi zelo dober pedagog), potem bi si morali pač pomagati s prevodi.

Se nekaj o vzgoji za branje v poklicnih šolah. Dr. Walter Jam- bor je v svojem referatu pri- kazal sedanjo kulturno situacijo v Avstriji. Kaže se težnja, da bi znova povišali davek na knjigo, kar bi prizadelo zlasti dobro knji- go za mladino. Zelo dramatično nam je predstavil enega od mno- gih mladih fantov, ki sloni v me- stu na kakšnem vogalu, z žvečil- nim gumijem v ustih, z odprtim tranzistorjem ter dolge ure pra- zno zre nakrog, le noga mu ne- nehoma malomarno udarja v ri- tem. Najpogostejše je tak mladi fant prav vajenec v gospodarst- vu, učenec poklicne šole ali fant (deklet), ki se po osnovnem šo- lanju zaposli. Buchklub der Jun- gend si posebej prizadeva, da bi razširil dobro knjigo tudi med mladimi od 15 do 18 let. Razpi- sujejo nagrade za pisce, ki bi na- pisali knjigo prav za to starostno obdobje. Naj na misli iz tega referata navežem še besede prak- tika Antona Graschija, ki pou- čuje na poklicni šoli. V teh šo- lah so največje težave z vzgojo bralcev za dobro knjigo. Ti mladi ljudje so najbolj nagnjeni k sla- bi literaturi. Obenem pa še nima- mo dobrega izbora knjig za te bralce. Iz svoje prakse je nava- jal, da je treba bralce najprej spoznavati posamezno, kako bere, koliko bere in kaj najraje bere. Nato vzgaja učitelj bralce indi- vidualno ali vsaj po skupinah.

(stopnje bralcev od zelo dobrega do zelo slabega). Na poklicni šoli je opravil manjšo raziskavo s knji- go izgubljena pot karavane, ki je sicer primerna za bralce od 11 do 12 let. Testirani učenci (poklicne šole) so bili stari 15 ali 16 let. Test je pokazal, da 30 odstotkov bral- cev knjige sploh ni razumelo (ide- je knjige v najbolj preprostem pomenu besede). A Graschy meni, da bi morala knjiga za bralce v poklicnih šolah med drugim upo- števat i) da ima enostavno pri- poved, b) da ni preveč zahtevna, c) da je brez ilustracij, d) da ni predebela, e) da je žepna knjiga, f) da imajo ti mladi ljudje radi knjige o avanturah, pa tudi pri- vlačno poljudnoznanstveno knji- go itd.

A kaj storimo pri nas za bra- lca v poklicnih šolah? Zelo malo.

Bogat izobraževalni program

»Program letošnje izobraževalne sezone«, je dejal brez uvoda upravnik DU v Gornji Radgoni Rudi Jaušovec, »smo začeli izvajati že oktobra, ko smo skupno z občinsko zvezo Svobod- ni prosvetni društva za občinski praznik organizirali razstavo slikar-jev amatev. Novembra smo pričeli s tečajem slovenskega jezika za uslu- benca carinarice in obmejne milice. Tečaj bo trajal 2 in pol meseca ali 80 šolskih ur. Imeli bomo še dva te- čaja nemškega jezika po programu I. in III. stopnje.

»Kaj pripravljate za december?« »Z družbeno-političnimi orga- nizacijami pripravljamo politični šolo. Za to šolo kadrujejo samoupravni or- gani kolektivov svoje člane, ki so že doslej pokazali največjo aktivnost v družbeno-političnih organizacijah. Š šolo bomo te dni pričeli. V decembru bodo začeli delati šole za starše, šole za življenje, medtem ko bo šola za odrasle letos zaradi premajhnega šte- vila prijaviteljev odpadla. Imeli bo- mo razgovore s kmetijskimi proizva- jalci in vrsto poljudnih predavanj. S predstavniki podjetij se razgovarja- mo za seminarje za predsebnike in člane delavskih svetov in upravnih odborov v delovnih organizacijah. Program le- tošnje izobraževalne sezone pa zajema poleg navedenega še vrsto izobraže- valnih oblik iz družbenega, strokov- nega in splošnega izobraževanja.

»Je med njimi kakšna nova obli- ka?« »Da! Za letošnjo sezono je pripra- vljena DU povsem nova oblika dela. To so predavanja o umetniški foto- grafiji. Poskrbeli smo že za kakovost- ne predavatelje s tega področja. Pre- davanja bodo povezana s praktičnim delom. Na spomlad nameravamo pri- rediti umetniško razstavo vseh naših fotomaterjev. Tudi vas povabimo k sodelovanju. V drugi polovici decem- bra bo seminar za vodilno osebje v delovnih organizacijah, kjer bomo obravnavali medicino dela ter in- dustrijsko psihologijo.

»V vaše področje sodi tudi matič- na knjižnica, ki pomaga bralcem pri razvijanju njihove splošne in stro- kovne izobrazbe. Pred dobrim letom se je vselila v nove prostore. Kakšno je njeno poslovanje v novih pogojih?« »V knjižnici se številno stalnih član- nov vsak dan več, predvsem zato, ker je dobila knjižnica ustrezne pro- store v občinskem središču, v hiši občinske skupščine. Tako se je do- točnica letošnjega oktobra v primeru z lanskim letom povečala število vpis- anih članov od 510 na 665. V tem ob- dobju si je okrog 3.000 bralcev spo- sodilo blizu 5.300 knjig. Knjižni fond je že precej bogat, saj je na voljo občanom 8.300 knjig. Naj še dodam, da program še ni dokončen in ga bomo med sezono spreminjali in pri- lagajali družbenim potrebam širše skupnosti.

TKA

Sploh ga ne upoštevamo kot po- sebnega bralca. Brezbržni smo nihče se s tem vprašanjem teore- tično in praktično ne ukvarja. Ne potrudimo se, da bi našli med na- šimi učitelji, strokovnjaki in pi- satelji take, ki bi bili sposobni in voljni, da bi napisali dobro učno knjigo, dober priročnik za učitelje, dobro poljudnoznanstve- no knjigo ali leposlovno delo, na- lašč za te bralce. Ne damo spo- sobnim ljudem možnosti, da bi se recimo s tem ukvarjali ob manjši učni obveznosti na šoli (da jih ne bi odtegnili iz prakse). Za vse to se nam zdi škoda denarja (ne tako velikega!), na drugi strani pa se nam vsak dan bolj maliči- podoba našega mladega človeka.

Naj ob koncu našejem nekaj dobrih priročnikov, ki so izšli ob pomoči združenja Buchklub der Jugend. Zelo prav bi bilo, da bi vsaj nekatere od teh prevedli tudi v slovenščino.

Klaus Doderer: Poljudnoznan- stvena knjiga kot literarno pe- dagoški problem. Dr. Richard Bamberger. Tvoj otrok in njego- veld Kropatsch: Vzgoja za bran- je (od 10 do 14 let), Dr. Richard Bamberger. Tvoj otrok in njego- ve knjige (o slabih in dobrih n- lja za mladino), Pouk branja in literarna vzgoja. Razredna knji- žnica idr.

Leopold Suhodolčan

Auguste Renoir (1841—1919) — »Madame Renoir« (1884) — olje, Philadelphia, Muzej umetnosti

Svet moderne umetnosti (6)

V. Impresionizem (Nadaljevanje)

Dejstvo, da so impresionisti sil- kal neposredno, izven ateleja, ob polni svetlobi — v nasprotju dote- danjemu atelejskemu slikanju ob umetni svetlobi — je prelomnega po- mena, kar se odraža pri impresio- nističnih slikah zlasti v barvah, pa tudi v sprošeni kompoziciji, v so- sledju barv, v zabrisanem odnosu svetlih in temnih tonov ipd.

»Most v Argenteuilu« Clauda Moneta je ena tipičnih umetnin z impresionističnim slikovstvom doživ- ljanja prirode. Ob polnem sijavem svetlobi sončnega dne je slikar upodobil breg z zelenjavim gostim gozdom, pred njim reka z mostom, kjer od- sev v vodi daje živ utrip lučije mir- nega, rahlega valovanja, modrina neba zadobi svoj odsev le v pred-

njem delu reke c čolnoma. Po ce- lotni umirjeni kompoziciji pa se razliva tiho, sončno razpoloženje.

Pissarrojeva risba »Saintmartin- skega prasičjega trga« (obojje glej st. 19 PD) je nastala že pod vplivom pointillistične tehnike, ki jo je sil- kar rabil tudi — v risbi, kljub čr- nobeli tehniki, Pissarro je podal nekaj »izsek iz življenja«, vsak- danji motiv, s pikčasto tehniko pa je ohranil ne le prostorske razse- nosti, marveč tudi značilno zabri- sane konture, ki ne razmejujejo strogo začrtano obriso likov.

Tudi v olju izdelana pointil- listična slika Georgesa Seurata »Mla- da žena pri toaleti« (glej st. 18) ne pozna tistih kontrastnih prehodov od svetlobe k senci, kot so jih go- jile predimpressionistične šole. Ta slika je po svoji naravi intima toa- lete v notranjem prostoru, kjer si- karju ni šlo za lepoto ideal, marveč za preprost prizor iz vsakdanjega življenja. Pri tem je v drobni pik- časti tehniki ustvaril impresijo tre- nutka, zato deluje ta slika statično kot da bi odrazil podobo miade že- ne zares v kratkem hipu.

Ceprav izgleda Renoir v svojih slikah morebiti najbolj tradicional- nen (nekateri motivi), pa je v bar- ni živosti in svobodnosti povsem zrasčen z impresionizmom. Kot mnoge njegove slike, tudi portret »Madame Renoir« odseva življen- ski optimizem in vedrino, tudi ču- tno živahnost. Renoirjev portret sme- mo smatrati za značilen primer im- pressionističnega slikanja, kjer lahko podoba izgleda, kot da je nedokon- čana. Ozadje portreta je neoprede- lljivo, zgolj barvno dopolnilo, pa tu- di portret je podan tako, da se je slikar osredotočil na obraz.

Degasova »Toalet« je zanimiva z več vidov, omeniti pa velja mo- tiv in kompozicijo. V oljni sliki je slikar upodobil ženski akt v novi vsebini: na divanu sedeča žena zre- lih let se prepusti česanju. Degasu ne gre za neko idealizacijo obraza in telesa, nasprotno, intimnost pri- zora deluje vsakdanje vrstno. Po kompoziciji pa je slikar drzno »okril« sliko tako, da je ležeko ženo podal le deloma, »preznanov- Take kompozicijske prijeme so v

večji meri rabili šele kasnejši sli- karji, po impresionizmu.

V novodobnem kiparstvu pa je prelomnega značaja delo francoske- ga umetnika Augusta Rodina, Au- guste Rodin (1840-1917) je v svojih raznolikih in številnih kiparskih storitvah zaoral ledino novim iz- raznim možnostim v kiparstvu. Če- prav je obudoval grško antiko in Michelangela, se ob njih opiral, pa je samobitno izrazil doživljajski svet z modernimi koncepti, opirajoč se na možnosti lučije dinamike z iz- razom kretnje, poze, pregiba. V svojih kiparskih stvaritvah odraža notranjo podobo človeka, predaja se meditativnosti, pri tem mu včasih ne gre zgolj za vtis zunanje forme, ampak tudi za simboliko. Njegov »Mislec« (1880) je samo del ogromne zamisli za »Vrata pekla« (inspira- cija pri Dantejevi »Božanski kome- diji«), ki jo je Rodin uresničeval dvajset let, a ne dokončal. Kljub tej nedokončanosti pa so posamez- ne stvaritve celote zase. Treba je še navesti, da kljub navidezemu povratku v »zgodbino« lahko ob motivih »Vrata pekla« govorimo o izrazito človeških, filozofskih pro- bleh, ki a svojo vsebino trdno govore, o kiparjevi preokupaciji z mislimi, ki zadevajo predvsem nje- ga in njegov čas, po svoji zamisli pa kot nekaj, kar presega konkre- tno situacijo (»Poljub«, »Leteca fi- gura«, »Victor Hugo«) in zadobi pridih simbolične izvenčasovnosti.

»Mislec« — bronzast kip sedečega moža srednjih let, atletske postave, vendar je njegovo mišičasto telo negibno, sklonjeno naprej. Naslo- njen na koleno, podpira glavo z ro- ko, tako da celotna drža poudarja razmišljanje, zamaknenost. Napre- to mišičevje je pravo nasprotje mi- slečevji negibnosti, pod površno na- pete kože razpoznamo ubranost mi- šičevja, telesa, vendar je v tej ne- ravni in siloviti postavi sedečega moža uklenjena misel, ki ga pri- klepa k miselnim napetosti. Ta kon- trapunkt telesa in misli izraža Ro- din harmonično, kar je skladno z njegovim vitalizmom. V kiparstvu je Auguste Rodin vidno vplival na mlajše umetnike, ne le v Franciji.

Auguste Rodin (1840—1917) — »Mislec« (1880) — bron, Pariz, Rodinov muzej

Edgar Degas (1834—1917) — »Toaletta« (1885) — pastel, New York, Metropolitan muzej

PODLISTEK CIGANOVEGA KONJA

Neznana Don Kihotova avantura

Oprosti mi, veliki Cervantes

Čeprav slavni Španec v 74. po- glavju svojega slavneja romana o nepozabnem vitezu iz Manče želi, naj Kihotovim avanturam ne bi dodajal novih in zlagali brez- končnih zgodb o njegovih znan- stvih, vam moram kljub vsemu povedati zgodbo o junaštvu, ki ga je vitez storil potem, ko ga je že srečala pamet, to se pravi, tik pred smrtjo.

Zaključil je oporoko, župnik, bakalar Sanson Carrasca in bri- vec Miklavž so odšli in don Ki- hotu se ni takoj zavrtelo v glavi, ni se takoj omedlel in se iztegnil v postelji, kot piše v ome- njenem poglavju, ampak so se mu življenjske moči nenadoma povrnille, kot se tik pred smrtjo pretakal solze, naj takoj osedla Rosinanta, prinese oklep in drugo viteško navlaklo in se tudi sam pripravi za pot. Vselej je bil te- zapovedi silno vesel, ker je bil prepričan, da mu bo gospodar uredničil veliko željo in se odpra- vil med pastirje po zdravje. Po- hitel je, in ni minilo nekaj minut, ko sta bila že oba pripravljena za rajžo. Veselo sta se podala novi avanturi nasproti. Kihotova ne- čakinja in gosposinja sta stali z nabrekli očmi na pragu hiše in z robci mahali junakoma.

Domachi kraj je bil kmalu za njima. Prišla sta do prvega kri- žišča in Sančo je moral takoj ugo-

toviti, da gospodar ne namerava v hribe med pastirje, ampak da ima neke druge načrte. Malce je povedil nos, rekel pa ni ničesar. Misli si je, da želi don Kihot obiskati Dulcinejo, kmalu pa je spoznal, da so bile te njegove misli napačne. Potem ni več mis- lil, ampak je to prepustil svojo- mu gospodarju.

Nekaj korakov pred večjim mestom sta srečala don Diega in njegovega sina. Fant je bil ves solzen, zato ga je don Kihot po- vprašal, kaj mu gremi življenje. Ker je fant don Kihota poznal in je vedel, da ljudem v nesreči rad pomaga, mu je jokalje povedal, da bodo imeli čez eno uro v njegovi hiši konferenco, pa se boji, da ga bodo na njej zaradi slabih učnih uspehov obrekovali in sploh ime- li o njem najhujše mnenje. Učil se res ni veliko, ker je moral pa- siti ovce, a v šoli bi morali upo- števat te objektivne faktorje. Don Kihot se je z njim strinjal, zato mu je obljubil, da se bo kon- ference udeležil in ga viteško bran- il, če bo potrebno. Galantni vi- tez je z ostrogo podrsal po stop- nicah rebrih Rosinante in na- daljeval pot. Sanču Pansu je re- kel to in ono o obrekljivih učitel- jih in že sta zagledala častitljivo šolsko poslopje. Medtem se je na dimnike spustil mrak in zborni- cna okna je razsvetlila motna sve- čava. Pred šolo je Kihot razjedil kobolico in jo privezal k šolski ograji, Sanču pa je dovolil, da po- išče najbližjo gostilno in tam po- zablja na življenjske tegobe. San- čo je vedel, da bo svoboden vsaj štiri ure, zato je gospodarja prosil

za nekaj drobiža. Don Kihot je segel v mošnjiček, odbral nekaj dukatov in realov in dejal: »Ne misli, dragi prijatelj, da ti dajem svoj denar, čeprav bi pred dvema debelima urama še ne mogel tako govoriti. Moja oporoka je napisa- na in od brivca Miklavža ter ba- kalarja Sansona Carrasca, bog ji- ma nakloni veliko sreče, podpisana, in v njej sem denar, ki ga imam s seboj, namenil tebi. Vedi torej, moj zvesti prijatelj, bog ti daj veliko milosti na tem in na onem svetu, da za jedajo, pijačo in dekleta ne boš zapravljaj mo- jega denarja, ampak svojega.«

Pansa je po teh besedah po- stal ves slinast in še enkrat je spoznal, kako neskončno dober in pravičen je njegov gospodar. V gostilni je moral spiti nekaj bo- kalov, da je utopil svojo veliko žalost. Don Kihot pa je popravil svojo viteško opremo, malce za- rožljal z orožjem, se odkašljal, si dal poguma in se povzpel do zbornice v drugem nadstropju. Pred vrati je spet zarožljal kot kak špicparkelj in vstopil. Sol- niki so bili že seznanjeni z nje- govimi trapariljami, zato jih obisk ni posebnost presenetil. Ponudilo so mu stol in kavo in že se je kon- ferenca začela. Hoteli so ga izvo- lit za zapisničarja, Kihot pa se je izgovoril, da ga čaka še toliko dela, da mu najbrž ne bo kos, za- to so izbrali damo Diano. Vitez iz Manče je napel ušesa in ne- strpno čakal, kdaj se bo začelo obrekovanje učencev. Pripravil je imeniten zagovor, v katerem je mrgolelo viteške velikodušnosti in ognja.

Don Antonio, ki je konferenco vodil, je najprej prebral, da so na šoli najslabši uspehi v latin- ščini, materinem jeziku, matema- tiki, alkimiji in astronomiji. Po- zitivne ocene iz teh predmetov ima le 20 odstotkov učencev in dodal, da če bi na šoli še nekoli- ko postrožili kriteriji, bi bil odst- vo ta odstotek še nižji. Nato je našel še nekaj odstotkov in za- ključil, da šolniki učencev ničesar ne naučijo in jih pozval k debati. Učitelj za prirodois se je prvi oglašil in zbranom dejal, da mu učenci na vprašanja sploh ne zna- jo odgovoriti, ali pa mu povejo, da otroke nosi štorlkja, namesto da bi odgovorili tako, kot zago- varja današnja znanost, da na- stanejo otroci v zelnjatin glavah. »Skratka, izmislijo si take neum- nosti, da si jih pametni ljudje v največji pijanosti ne bi mogli,« je ogorčen zaključil svoje izjava- nje. Učitelj za alkimijo se mu je v vzdihovanju pridružil in pove- dal, da mu je nek učenec dejal, da zlato kopljejo v jamah, ko na je vsem znano, da zlato nastane, če zmešamo žabjo volno in čaj z visoko peto. Ves zbor je nato složno ugotovil, da učenec skoraj ničesar ne naučijo in da jim po glavah rojijo same neumnosti, ki jih bog vedi kje pobirajo. Don Kihot je med tem jadikovanjem zaključil, da je šola čisto nepo- trebna zadevščina, ker otroke sa- mo poneumlija. Spomnil se je, ka- kda so ga v mladosti rešili gospo- dinja, župnik in brivec knjig, ki so ga kvarile, spomnil pa se je tudi, kaj so storili z njegovo knjižnico. Iz radostno žalostnih spominov ga je sunil don Anto- nio, ko je naznanil drugo točko dnevnega reda, to je razgovor o referendumu za samoprispevek za obnovu šol v pokrajini Manči. Vi- tez se je čudil, ker je prva točka

tako hitro izginila z dnevnega re- da, a počakal je, da se je stvar razvijala dalje. Don Antonio je nanizal točne podatke, koliko du- katov in realov mora zbrati v na- slednjih letih pokrajinski odbor za šolstvo, če hočejo, da bo le- to napredovalo. Don Antonio je šol- nikom razložil, iz katerih virov se bo denar zbiral, če referendum uspe, kakšne dolžnosti bodo imeli kolegi na dan referendumu in kakšne imajo sedaj. Predlagal je tudi, naj bi moški volilci na svoj- jih zborskih podprli predlog, naj bi kastilski plemiči — »hidalgos« — ničesar ne prispevali, ker so že tako revni kot cerkvene miši. Ta pripomba je don Kihot malo užila, ker je tudi sam sodil mednje, a takoj se je spomnil, da je oporoko že napravil, spom- nil pa se je tudi, da je zapisal nečakinja Antoniji Kihani nekaj sredstev s pogojem, da se bo po- ročila z nekom, ki o knjižah ni- ma pojma. Če pa bi se nečakinja poročila tako, kot oporoka ne- predvideva, pa naj se denar da v dobrodelne namene. Tiho je don Kihot upal, da se bo tako zgodilo in že je računal, kako mu bodo peli slavo, ko bodo z njegovim denarjem obnovljali to ali ono šolo. Revez, pozabil je, kaj je ma- lo prej razmišljal o šolstvu... Med tem Kihotovem sklepanjem pa se je v zbornici razbesnel vi- har, iz katerega je vrli vitez do- gnal, da reče don Cardenio vedno črno, če pravi dona Lucinda belo. Dognal je tudi, da daje to konfe- renci svojevrstno dramatičnost.

Razgovoru o sredstvih za ob- novo šol je sledilo razpravljanje, če bi bilo oportuno v tej situaciji zvišati cepo honorarnim uram. Tisti, ki so honorarne ure imeli, so se odločno zavzemali za to, da je tri dukate za uro odločno pre- malo, in so predlagali tri dukate

in sedem realov, tisti pa, ki ho- norarnih ur niso imeli, so bili za staro ceno. Dona Lucinda, ki ho- norarnih ur nima, se je kljub vse- mu odločila za povišanje, don Cardenio pa je trdil nasprotno, čeprav honorarne ure ima, a v trenutku je spoznal, da ga je za- radi načelnega nasprotovanja da- ni Lucindi finančno polomil. Na- stala je rahla zmeda, ki pa jo je don Antonio hitro rešil in napo- vedal novo točko dnevnega reda. Na vrsti je bil referat o finanč- nem stanju šole. Tudi ob referatu se je zapletalo in razpletalo, a ko- nec je bil srečen. Zmeda je spet nastala, ko je don Antonio spro- žil vprašanje plačevanja kilome- trine donu Jacobu, ki prijezdi v šolo iz sedem kilometrov oddalje- nega kraja. Vrvez je izkoristil don Kihot in se brez besed in po- zdrava poslovil. Odšel je na dvo- rišče, pobral kamenje, ki ga ni bilo malo, si pri šolskem sosedu izposodil škaf apna, odšel v drugo nadstropje in kar se da tiho zbor- nico zazidal. Ves čas pa je v svo- jo namršeno bradico brundal: »Saj ni čudno, da so uspehi slabi, ko pa se pogovarjate samo o ne- kakih sredstvih, sredstvih, sred- stvih...« Razumljivo, nekoliko je bil potr, ker ni mogel izpolniti obljube, ki jo je dal don Diego- vemu sinu.

V bližnji gostilni je polskal narezanega Sanča Pansa in se na- menil proti domu. Čutil je, da mu življenjske moči spet pojemajo, zato se je brž skobacal v posteljo in...

Nadaljevanje in konec si pre- berite v 74. poglavju znamenite knjige o vitezu klavrne postave, da ne bo šel po deželni glas, da ni- česar ne berete.

O tem, kako so se šolniki re- šili iz zazidane zbornice, pa ljud- ski glas molči... David Rimas

SVET ZNANOSTI

Knjiga »Svet znanosti« avtorja Jane Werner Watsona, ki je izšla v slovenskem prevodu pri Mladinski knjigi, zasluži, da se z njo seznanimo bolj podrobno. Ta knjiga, piše avtor v predgovoru — se ukvarja z nekaterimi vprašanji, okoli katerih se vrtilo današnje znanstvene raziskave. Ne skuša podati vseh odgovorov in tudi ne popolnoma zajeti nobenega znanstvenega področja. Pač pa te vodi v prednje vrste znanstvenih raziskave in ti nudi veliko primerov dela, ki čaka mlade moške in ženske na raznih področjih znanosti in tehnike. Knjiga ne prikazuje jasno samo rezultatov, temveč tudi metode in — kar je posebno pomembno — duha, ki preveča opisane raziskave.

Ce pogledamo posamezna področja, ki so zajeta v knjigi, se pričamo, da besede, ki jih je avtor napisal v predgovoru, v celoti tudi držijo.

Knjiga zajema sledeča področja: geologijo, astronomijo, matematiko, fiziko, kemijo, biologijo in tehniko. Ogledimo si poglavje o matematiki. Avtorjev uvod v matematiko nam daje prav kratak zgodovinski pregled razvoja te znanosti. Drugo poglavje — Abstrakcija — nas vpeče v moderno matematiko, in sicer v računanje brez števil. Tu obravnava teorijo množic, presek množic, madderne algebre, simbolično logiko, in nas končno privede do električnih krogov ter s pomočjo teh v naslednjem poglavju seznanj z električnimi računalniki. Na preprost in zelo nazoren način nas avtor seznanj z dvojiškim sistemom, ki je osnova današnjih elektronskih računalnikov. Nakaže tudi druge možnosti pri uporabi teh strojev, in sicer ne samo v tehniki, ampak tudi v ekonomiki, psihologiji in drugih družbenih vedah.

Drugo vejo matematike, ki se ukvarja z družbenimi vedami in s pridom uporablja računalnike, to je statistiko, obravnava avtor v posebnem poglavju. S preprostim primerom nas seznanj z delovanjem statistike, in sicer s problemom verjetnosti. Konča z enačbo o verjetnosti odvisnih dogodkov, enačbo, ki jo lahko uporabimo v mnogih drugih primerih. To poglavje je poseb-

no zanimivo, saj so statistiki povsod uporabni — v tovarnah, ustanovah, šolah ipd. Oni dajejo dejstvo ali vsaj verjetnostni matematično obliko, da vidimo, kako napreduje, ter skušajo dosnati, kje smo zgrešili, da bi storili v prihodnje bolje — tako zaključuje avtor to poglavje.

Problemov, ki jih avtor zajame, ne obdela v celoti, vendar jih tako lepo prikaže, da bralca spodbudi k nadaljnemu študiju.

Tako kot v matematiki, obravnava tudi v fiziki res aktualne probleme, posebno take, ki zanimajo mladega človeka: kozmični žarki, jedrska fizika, fizika nizke temperature in teoretična fizika. Povsod nas avtor seznanj, kaj se skriva pod temi naslovi in s čim se ukvarjajo današnji znanstveniki — fiziki.

V astronomiji ali vidi o nebesu je govora o meglicah, o zgodovinski astronomiji, spektroskopiji in radioastronomiji.

V poglavju »Tehnika« avtor obravnava elektrifikacijo, hidroavliko, civilno in zdravstveno tehniko, aeronavtiliko ter komunikacije in avtomatizacijo, vse v tako privlačni obliki, da z zanimanjem prečitamo knjigo do konca.

Posebej je treba omeniti obe tabeli, ki sta prikazani na notranji strani platnic. Spredaj nam tabela zelo nazorno prikaže obsežno območje velikosti, s katero se dandanes ukvarjajo znanstveniki, in sicer od atomskega jedra do razdalje najbolj oddaljenih galaksij. Ki so jo že videli. Na zadnji strani pa je prev tako v barvah prikazano območje znanih elektromagnetnih valov.

Na koncu moram še posebej omeniti lep prevod, ki ga je skrbno opravil naš priznani strokovnjak dr. Lavo Čermelj.

Opremo knjige in tisk ocenimo z eno besedo: odlično.

Smatram, da je knjiga zelo primerna za učence višjih razredov osnovnih šol, a še bolj za diake srednjih šol, katerim topla priporočam, saj se bodo seznanili s problemi, s katerimi se bo podrobneje ukvarjala njihova generacija.

Solam prav tako priporočam, naj obogatijo svojo knjižnico s to izdajo.

Po podatkih za 1. 1966/67 je na Slovenskem v otroških vrtcih z italijanskim učnim jezikom skupno 34 otrok. Samostojni otroški vrtci te vrste je samo v Kopru, kje je v enem oddelku 7 otrok. Po 1 oddelku »vrtcev v italijanskem« je priključeno slovenskim vrtcem v Izoli (4 otroci), v Piranu (15) in v Sečoveljah, kjer je italijanski vrtci priključeni italijanski osnovni šoli. V njem je 8 otrok.

V osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom je 447 otrok. Te šole so takole razporejene po občinah: v Izoli je osemrazredna osnovna šola (114 otrok), v koprski občini pa so še štiri razredna šola Bertokli (21 otrok), osemrazredna šola Kolomban (3 otroci), osemrazredna šola v Kopru (106 otrok) in dvorazredna šola v Semečeli, kjer so 4 otroci. V piranski občini lahko obiskujejo otroci italijanske narodnosti štiri razredno šolo v Luciji (28 otrok), osemrazredno šolo v Piranu (94 otrok), osemrazredno šolo v Sečoveljah (60 otrok) in štiri razredno šolo v Strunjanu (17 otrok).

V Izoli je poklicna šola za šivilsko stroko s 4 oddelki (eden od teh je ženski), obiskuje pa jo 48 goščenec.

Od italijanskih srednjih šol ima koprška gimnazija 4 razrede (19 di-

jakov), piranska gimnazija ima pouk v treh razredih z 11 dijak, ekonomska srednja šola v Izoli pa ima v štirih razredih 49 dijakov.

Učitelji, ki poučujejo na italijanski osnovni šoli, so italijanski, koprski gimnaziji slovenski, v Piranu italijani, na ekonomski srednji šoli v Izoli pa so vsi učitelji, razen onih, za slovensčino in telesno vzgojo, italijanske narodnosti.

Enajst učiteljev osnovnih šol študira na PA v Ljubljani in Pu. Dva predavatelja koprške gimnazije prejemata stipendijo za strokovno izpopolnjevanje na univerzi v Padovi. Ker morajo ta delovna mesta izpolniti s honorarnimi predavatelji, poteka pouk pogosto nerodno. Ker so bili dosednji razpisi za ta delovna mesta neuspešni, bi se morale te šole nujno povezati z drugostopenjskimi šolami na Reki in v Pu. s PA in univerzami, da bi dobile ustrezne strokovne kadre.

Star je tudi problem učbenikov, ki bi jih morala pošiljati italijanska vlada, tako kot je to predvidel sporazum posebnega jugoslovansko-italijanskega odbora. Tako ni mogoče dobiti učbenikov za sociologijo, predvojsko, likovno vzgojo in tehnični pouk, nujne potrebne pa so tudi knjige, ki jih tiska in izdaja ADIT na Reki.

Kakšna je zunanost teh šolskih poslopij? Denar, nakazan iz šolskih skladov, ne zadostuje za njihovo vzdrževanje. Popravila so potrebna šole v Bertokli, Sečoveljah, Semečeli in Kopru. Premalo učilnic ima koprška gimnazija in osnovna šola. Rešitev bi bila v tem, da bi preselili slovensko ekonomsko šolo v drugo stavbo. Če ne bo v krajšem času zgrajena nova stavba, bo treba sedanjo šolo restavrirati, da bi jo zavarovali pred razpadanjem.

Svet osnovne šole
hroja Grajerja v Trzinu
razpisuje delovno mesto
— učitelja za biologijo —
kemijo (PRU, P)

Nastop službe 1. II. 1968.
Stanovanja ni.
Razpis velja 14 dni po objavi
v časopisu.

Osnovna šola XIV. divizije
Dobrna
razpisuje delovno mesto
— učitelja za matematiko
in fiziko
Pogoji: profesor ali
predmetni učitelj
Delovno mesto razpisujemo za
določen ali nedoločen čas.
Vloge sprejemamo do 30. decembra 1967.

Na podlagi pravilnika o izvedbi razpisa službenih mest za učno in vzgojno osebo na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih, ki ga je izdal 31. marca 1958 Svet za šolstvo SRS na podlagi 1. odstavka 243. člena Zakona o javnih uslužbenih in splošnih navodilih Sekretariata za prosveto in kulturo zveznega izvršnega sveta (št. 12-08-551/1-58)

RAZPISUJE
zbor delovne skupnosti
OSNOVNE ŠOLE DOL. TOPLICE
za šolsko leto 1967/68 naslednji delovni mesti:

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Gor. Sušice:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Gor. Sušice:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Gor. Sušice:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Gor. Sušice:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Gor. Sušice:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Gor. Sušice:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

Na podružnični šoli Poljane:
1 učitelj za razredni pouk (za določen čas od 1. januarja 1968)

V Starem Vodmatu
odprta knjižnica za otroke

Prejšnji teden so odprli v klubu družbenih organizacij v ljubljanski krajevni skupnosti Stari Vodmat knjižnico za mladino do 12. leta starosti. Pobudo za njeno ustanovitev je dala Pionirska knjižnica v Ljubljani z namenom, da bi tudi v tem, do nedavnega pozabljenem predelu vzpodbudili kulturno življenje. Družbene organizacije te skupnosti so dale na voljo potrebni prostor in obljubile finančno podporo. Pionirska knjižnica pa je zagotovila strokovno pomoč pri vodenju knjižnice in organizaciji pravičnih ur.

Ustanovitev vodmatske knjižnice sovpada z 18. obletnico ustanovitve Pionirske knjižnice. V vseh teh letih je Pionirska knjižnica zbirala knjige, proučevala mladinsko književnost in dajala sugestije. Fond njenih knjig se je iz leta v leto večal in tako je letos v njej že 40 tisoč izvodov. Del tega fonda (1000 knjig) je Pionirska knjižnica sedaj oddvojila in ga posodila knjižnici, namenjeni otrokom vodmatskega predela. Med izbranimi so tiste knjige, za katere se je po kazalo, da jih imajo otroci najraje in imajo tudi določeno literarno vrednost. Knjižni fond v tej mali klubski knjižnici bodo sedaj redno dopolnjevali. Ko bo večje število knjig izposojenih, jih bodo nadomestili z drugimi, posojala pa jim jih bo Pionirska knjižnica. To bo torej neke vrste potujoča knjižnica, ki jo bodo stalno dopolnjevali in obnavljali glede na potrebe in interese otrok.

Ne samo mladina, tudi predšolski otroci in šolarji nižjih razredov bodo tako imeli v mladinski klub svoj prostor. V prijetni sobi, opremljeni s knjižnimi omarami, mizami in televizorjem pa bodo poleg izposojanja organizirali še direktno delo z mladimi bralecem: že predšolskemu otroku bodo pomagali, da bo znal kasneje te knjige brati in jih doživljati. To zelo neposredno obliko literarne vzgoje uveljavlja Pionirska knjižnica v okviru Pionirskega doma že dalj časa v obliki pravičnih ur. Sedaj bodo te ur pripravili tudi v mali knjižnici za otroke vodmatskega območja. Tu bodo prenekatere otroke prikratk doživljali literarne tekste. Knjižnica bo prevzela vlogo vključevanja otrok v svet besedne umet-

nosti. Za starše bodo pripravljali potrebna usmerjevalna predavanja, svetovali jim bodo, katere knjige so za njihove otroke najprimernejše, kje naj si jih izposojijo ali kupijo.

In kaj pomeni ustanovitev take »podružnične« pionirske knjižnice? Vemo, da je Pionirski dom v Ljubljani uspešno razvil v svojem okviru že vrsto različnih dejavnosti, v katero so vključeni otroci od predšolskih do osemnajstletnih. Prav tako je res, da je zaradi omejenih denarnih in prostorskih možnosti Pionirskega doma »ponudba« manjša od »povpraševanja«. Da jezikovnega, likovnega in drugega pouka ne morejo biti deležni vsi otroci, ki bi tak pouk radi. Ne le zato, ker je premalo prostora v tej ustanovi, temveč tudi, ker so oddaljeni. Tako postaja ta dom dostopen samo otrokom, ki jih starši utegnejo spremljati ali prevzati.

Zato je ta akcija Pionirske knjižnice v Ljubljani — približati del teh, če v Pionirskem domu preizkušnih dejavnosti tudi oddaljenim otrokom, nedvomno vredna pohvale. Resnica je, da je takšna akcija v sedanjih pogojih pionirskega dela, za katerega bo potrebno dovolj poguma, vztrajnosti in prepričevanja vseh dejavnikov na terenu. Pozdravili pa jo bodo predvsem starši in nedvomno tudi učitelji, saj pomeni dopolnilo pri njihovem vzgojnem delu v šoli, hkrati pa je pomembna pomoč pri organizaciji otrokovega prostega časa. M. K.

Nezanimanje
(za smučarski tečaj) —
ali kai?

Zaradi večletne želje mnogih učiteljev telesne vzgoje Pomurja in seveda prav tako utemeljene potrebe, je zavod za prosvetno pedagoško službo Murska Sobota, pripravil in razpisal zanje smučarski tečaj na Pohorju. Za organizacijo tečaja je storil vse potrebno. Tako je na primer pridobil strokovno usposoben smučarski kader, urečil je vse uradne formalnosti s SZS, zbral informacije glede bivanja v kraju tečaja itd. Končni rok prijave udeležbe na tečaju je bil 25. november.

Ker ni nobena šola prijavila udeležbe učitelja telesne vzgoje, je zavod prvotno zamislil organizacijo tečaja na Pohorju opustiti, po drugi strani pa jim dade še eno možnost, da si pridobijo naziv vadiatelja smučanja.

Na osnovi posvetovanja s predstavniki SZS je namreč možno izvesti tečaj seminarsko, in to v Pomurju, takrat, ko bodo snežne razmere ugodne. V tem primeru bi se učitelji zbrali petkrat v soboto in nedeljo, tako da bi skupna vsota seminarskega dela odgovarjala desetdnevni smučarski skemni tečaju, zadnji dan pa bi imeli za naziv vadiatelja smučanja. Sedaj je pač odvisno od učiteljev telesne vzgoje osnovnih in srednjih šol Pomurja, ali bo tudi ta druga dobra zamisel zavoda padla v vodo ali pa se bo vendarle odvijala v snegu.

Kraj in datum prvega seminarja bo odvisen od snežnih razmer in drugih pogojev, šole pa naj udeležbo na seminarju prijavijo najkasneje do 15. decembra.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Ob običnem prazniku Novega mesta je te dni Dolenjski muzej odprl v svojih prostorih zanimivo otroško razstavo pod naslovom: PIONIRJI ZBIRAJO MATERIAL IZ NOB. Obč. zveza DPM in obč. odbor ZB v Novem mestu sta svetovala šolam in pionirskim odredom v tej dolenjski občini v začetku lanskega šolskega leta, da v okviru JPI in teme POZNAS SVOJ DOMAČI KRAJ vključijo še dejavnost zgodovinskih krožkov. Zbiranje materiala iz NOB svojega področja. Ob sodelovanju prosvetarjev, DPM in krajevnih organizacij ZB so pionirji v mnogih krajih novomeške občine našli precej zanimivega gradiva iz vojnih dni, poleg tega pa poslušali in nato zapisovali razne podatke in spomine iz ust samih borec in aktivstov. Res prav bogata kolekcija podatkov iz dni NOB Suhe Kraljine. Tudi Prevolčani niso zaostajali zlasti za tekstovnim delom, pa tudi pionirji iz Vavte vasi, pionirski odred z Dolenjskih Toplic pa je prav lično pripravil tekstovni material in mabah, ki jih je opremil z barvnimi lastnimi izdelki, vse iz tematike NOB svojega področja. Smihelski pionirji so nam pokazali še dva izdelka — maketi šole in nekega kozolca, poleg teh pa material, ki pove, kako in kdo je vse sodeloval v NOB na njihovem področju. Mirnopeški pionirji so prinesli na razstavo celo nekaj partizanskega denarja in listke, katere so njihovi vrstniki med NOB trošili po cestah mirnopeškega področja. Odred iz osemletke v Novem mestu je prikazal del svoje zgodovinske zbirke s prav zanimivimi razgovori in zapiski aktivstov z Novega mesta. Še posebej moramo pohvaliti tudi pionirje iz blažnjega OTOČCA, ki so nabrali med aktivisti kar za celo omaro orožja.

Primer pionirjev novomeške občine in telesa sodelovanja tako DPM, prosvetarjev kot ZB, naj bi bil tudi za ostale v Sloveniji, saj bi na tak način resnično dobili zanimivo in bogato gradivo. M. T.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Ob običnem prazniku Novega mesta je te dni Dolenjski muzej odprl v svojih prostorih zanimivo otroško razstavo pod naslovom: PIONIRJI ZBIRAJO MATERIAL IZ NOB. Obč. zveza DPM in obč. odbor ZB v Novem mestu sta svetovala šolam in pionirskim odredom v tej dolenjski občini v začetku lanskega šolskega leta, da v okviru JPI in teme POZNAS SVOJ DOMAČI KRAJ vključijo še dejavnost zgodovinskih krožkov. Zbiranje materiala iz NOB svojega področja. Ob sodelovanju prosvetarjev, DPM in krajevnih organizacij ZB so pionirji v mnogih krajih novomeške občine našli precej zanimivega gradiva iz vojnih dni, poleg tega pa poslušali in nato zapisovali razne podatke in spomine iz ust samih borec in aktivstov. Res prav bogata kolekcija podatkov iz dni NOB Suhe Kraljine. Tudi Prevolčani niso zaostajali zlasti za tekstovnim delom, pa tudi pionirji iz Vavte vasi, pionirski odred z Dolenjskih Toplic pa je prav lično pripravil tekstovni material in mabah, ki jih je opremil z barvnimi lastnimi izdelki, vse iz tematike NOB svojega področja. Smihelski pionirji so nam pokazali še dva izdelka — maketi šole in nekega kozolca, poleg teh pa material, ki pove, kako in kdo je vse sodeloval v NOB na njihovem področju. Mirnopeški pionirji so prinesli na razstavo celo nekaj partizanskega denarja in listke, katere so njihovi vrstniki med NOB trošili po cestah mirnopeškega področja. Odred iz osemletke v Novem mestu je prikazal del svoje zgodovinske zbirke s prav zanimivimi razgovori in zapiski aktivstov z Novega mesta. Še posebej moramo pohvaliti tudi pionirje iz blažnjega OTOČCA, ki so nabrali med aktivisti kar za celo omaro orožja.

Primer pionirjev novomeške občine in telesa sodelovanja tako DPM, prosvetarjev kot ZB, naj bi bil tudi za ostale v Sloveniji, saj bi na tak način resnično dobili zanimivo in bogato gradivo. M. T.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Ob običnem prazniku Novega mesta je te dni Dolenjski muzej odprl v svojih prostorih zanimivo otroško razstavo pod naslovom: PIONIRJI ZBIRAJO MATERIAL IZ NOB. Obč. zveza DPM in obč. odbor ZB v Novem mestu sta svetovala šolam in pionirskim odredom v tej dolenjski občini v začetku lanskega šolskega leta, da v okviru JPI in teme POZNAS SVOJ DOMAČI KRAJ vključijo še dejavnost zgodovinskih krožkov. Zbiranje materiala iz NOB svojega področja. Ob sodelovanju prosvetarjev, DPM in krajevnih organizacij ZB so pionirji v mnogih krajih novomeške občine našli precej zanimivega gradiva iz vojnih dni, poleg tega pa poslušali in nato zapisovali razne podatke in spomine iz ust samih borec in aktivstov. Res prav bogata kolekcija podatkov iz dni NOB Suhe Kraljine. Tudi Prevolčani niso zaostajali zlasti za tekstovnim delom, pa tudi pionirji iz Vavte vasi, pionirski odred z Dolenjskih Toplic pa je prav lično pripravil tekstovni material in mabah, ki jih je opremil z barvnimi lastnimi izdelki, vse iz tematike NOB svojega področja. Smihelski pionirji so nam pokazali še dva izdelka — maketi šole in nekega kozolca, poleg teh pa material, ki pove, kako in kdo je vse sodeloval v NOB na njihovem področju. Mirnopeški pionirji so prinesli na razstavo celo nekaj partizanskega denarja in listke, katere so njihovi vrstniki med NOB trošili po cestah mirnopeškega področja. Odred iz osemletke v Novem mestu je prikazal del svoje zgodovinske zbirke s prav zanimivimi razgovori in zapiski aktivstov z Novega mesta. Še posebej moramo pohvaliti tudi pionirje iz blažnjega OTOČCA, ki so nabrali med aktivisti kar za celo omaro orožja.

Primer pionirjev novomeške občine in telesa sodelovanja tako DPM, prosvetarjev kot ZB, naj bi bil tudi za ostale v Sloveniji, saj bi na tak način resnično dobili zanimivo in bogato gradivo. M. T.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Ob običnem prazniku Novega mesta je te dni Dolenjski muzej odprl v svojih prostorih zanimivo otroško razstavo pod naslovom: PIONIRJI ZBIRAJO MATERIAL IZ NOB. Obč. zveza DPM in obč. odbor ZB v Novem mestu sta svetovala šolam in pionirskim odredom v tej dolenjski občini v začetku lanskega šolskega leta, da v okviru JPI in teme POZNAS SVOJ DOMAČI KRAJ vključijo še dejavnost zgodovinskih krožkov. Zbiranje materiala iz NOB svojega področja. Ob sodelovanju prosvetarjev, DPM in krajevnih organizacij ZB so pionirji v mnogih krajih novomeške občine našli precej zanimivega gradiva iz vojnih dni, poleg tega pa poslušali in nato zapisovali razne podatke in spomine iz ust samih borec in aktivstov. Res prav bogata kolekcija podatkov iz dni NOB Suhe Kraljine. Tudi Prevolčani niso zaostajali zlasti za tekstovnim delom, pa tudi pionirji iz Vavte vasi, pionirski odred z Dolenjskih Toplic pa je prav lično pripravil tekstovni material in mabah, ki jih je opremil z barvnimi lastnimi izdelki, vse iz tematike NOB svojega področja. Smihelski pionirji so nam pokazali še dva izdelka — maketi šole in nekega kozolca, poleg teh pa material, ki pove, kako in kdo je vse sodeloval v NOB na njihovem področju. Mirnopeški pionirji so prinesli na razstavo celo nekaj partizanskega denarja in listke, katere so njihovi vrstniki med NOB trošili po cestah mirnopeškega področja. Odred iz osemletke v Novem mestu je prikazal del svoje zgodovinske zbirke s prav zanimivimi razgovori in zapiski aktivstov z Novega mesta. Še posebej moramo pohvaliti tudi pionirje iz blažnjega OTOČCA, ki so nabrali med aktivisti kar za celo omaro orožja.

Primer pionirjev novomeške občine in telesa sodelovanja tako DPM, prosvetarjev kot ZB, naj bi bil tudi za ostale v Sloveniji, saj bi na tak način resnično dobili zanimivo in bogato gradivo. M. T.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Ob običnem prazniku Novega mesta je te dni Dolenjski muzej odprl v svojih prostorih zanimivo otroško razstavo pod naslovom: PIONIRJI ZBIRAJO MATERIAL IZ NOB. Obč. zveza DPM in obč. odbor ZB v Novem mestu sta svetovala šolam in pionirskim odredom v tej dolenjski občini v začetku lanskega šolskega leta, da v okviru JPI in teme POZNAS SVOJ DOMAČI KRAJ vključijo še dejavnost zgodovinskih krožkov. Zbiranje materiala iz NOB svojega področja. Ob sodelovanju prosvetarjev, DPM in krajevnih organizacij ZB so pionirji v mnogih krajih novomeške občine našli precej zanimivega gradiva iz vojnih dni, poleg tega pa poslušali in nato zapisovali razne podatke in spomine iz ust samih borec in aktivstov. Res prav bogata kolekcija podatkov iz dni NOB Suhe Kraljine. Tudi Prevolčani niso zaostajali zlasti za tekstovnim delom, pa tudi pionirji iz Vavte vasi, pionirski odred z Dolenjskih Toplic pa je prav lično pripravil tekstovni material in mabah, ki jih je opremil z barvnimi lastnimi izdelki, vse iz tematike NOB svojega področja. Smihelski pionirji so nam pokazali še dva izdelka — maketi šole in nekega kozolca, poleg teh pa material, ki pove, kako in kdo je vse sodeloval v NOB na njihovem področju. Mirnopeški pionirji so prinesli na razstavo celo nekaj partizanskega denarja in listke, katere so njihovi vrstniki med NOB trošili po cestah mirnopeškega področja. Odred iz osemletke v Novem mestu je prikazal del svoje zgodovinske zbirke s prav zanimivimi razgovori in zapiski aktivstov z Novega mesta. Še posebej moramo pohvaliti tudi pionirje iz blažnjega OTOČCA, ki so nabrali med aktivisti kar za celo omaro orožja.

Primer pionirjev novomeške občine in telesa sodelovanja tako DPM, prosvetarjev kot ZB, naj bi bil tudi za ostale v Sloveniji, saj bi na tak način resnično dobili zanimivo in bogato gradivo. M. T.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Ob običnem prazniku Novega mesta je te dni Dolenjski muzej odprl v svojih prostorih zanimivo otroško razstavo pod naslovom: PIONIRJI ZBIRAJO MATERIAL IZ NOB. Obč. zveza DPM in obč. odbor ZB v Novem mestu sta svetovala šolam in pionirskim odredom v tej dolenjski občini v začetku lanskega šolskega leta, da v okviru JPI in teme POZNAS SVOJ DOMAČI KRAJ vključijo še dejavnost zgodovinskih krožkov. Zbiranje materiala iz NOB svojega področja. Ob sodelovanju prosvetarjev, DPM in krajevnih organizacij ZB so pionirji v mnogih krajih novomeške občine našli precej zanimivega gradiva iz vojnih dni, poleg tega pa poslušali in nato zapisovali razne podatke in spomine iz ust samih borec in aktivstov. Res prav bogata kolekcija podatkov iz dni NOB Suhe Kraljine. Tudi Prevolčani niso zaostajali zlasti za tekstovnim delom, pa tudi pionirji iz Vavte vasi, pionirski odred z Dolenjskih Toplic pa je prav lično pripravil tekstovni material in mabah, ki jih je opremil z barvnimi lastnimi izdelki, vse iz tematike NOB svojega področja. Smihelski pionirji so nam pokazali še dva izdelka — maketi šole in nekega kozolca, poleg teh pa material, ki pove, kako in kdo je vse sodeloval v NOB na njihovem področju. Mirnopeški pionirji so prinesli na razstavo celo nekaj partizanskega denarja in listke, katere so njihovi vrstniki med NOB trošili po cestah mirnopeškega področja. Odred iz osemletke v Novem mestu je prikazal del svoje zgodovinske zbirke s prav zanimivimi razgovori in zapiski aktivstov z Novega mesta. Še posebej moramo pohvaliti tudi pionirje iz blažnjega OTOČCA, ki so nabrali med aktivisti kar za celo omaro orožja.

Primer pionirjev novomeške občine in telesa sodelovanja tako DPM, prosvetarjev kot ZB, naj bi bil tudi za ostale v Sloveniji, saj bi na tak način resnično dobili zanimivo in bogato gradivo. M. T.

Osnovna šola Kristan vrh
(občina Šmarje pri Jelšah)
razpisuje prosto delovno mesto
— učitelja za razredni pouk
(za določen čas — do 30. junija 1968)
Nastop službe takoj.

Pionirji razvijajo
tradicije NOB

Nove knjige

CECILIJ URBAN — »ZGODBA O VIKU«. Povest »Zgodba o Viku«, s spremeno besedo Nikolaja Tihonova, je napisal tržaški revolucionarni delavec Cecilij Urban, ki je mladostna leta živel pod Avstro-Ogrsko na Tržaškem, pod Italijo pa je odšel v Rusijo, ki mu je postala nova domovina. Cepznan je v četrtni zvezi živel in delal do svoje smrti, da je prav v prevedeni povesti bogato spomnil svoje rojstne domovine in delavskega okolja. Ob drugem delu je Cecilij Urban tudi prevajal in seznanjal sovjetske bralce z deli Prešerna, Ivana Cankarja, Prežihovega Voranca in F. Bevka. »Zgodba o Viku« utegne biti zanimiva, ker je avtor znal dati delu barvito lastnega okolja v tržaški sredini na začetku stoletja. Marsikaj v tej preprosti, nezahtevni pripovedi je avtor biografskega, mladostno obeležje je zdaj naivno, zdaj